

Pl. in II, 151.

X 1876091

h. 40, 13.

NICOLAI MYLERI

ab Ehrenbach J Cti.

ETOLOGIA
ORDINUM
IMPERIALIUM,

S I V E

De

Principum & aliorum Statuum

Imperii Romano - Germanici

jure concedendi veniam

ætatis;

icuis

Libellus singularis.

Cum

Sacr. Majestat. Cesar. privilegio,

prioribus partibus præmisso,

ad XX. annos.

Impensis JOHAN-GEORGI COTTÆ,

Academ. Tubing. Librarij.

STUTGARDIÆ,

Excudit JOH. WYRICHIVS RÖSSLINUS.

M. DC. LXIV.

17.c.6.

OFFICIOSAM SALUTEM
LECTURIS OMNIBUS
APPRECATUR

Hujus & coherentium librorum

EDITOR

Almæ Tubingensis Academiae
Librarius.

RAucis multa dicere, non prudentiæ tantum laude conspicuis Laconibus in more fuit, unde brevior loquendi scribendiq̄ne formula, illis pridem extinctis, Laconismi nomen adhuc retinet, sed etiam hodiernum, velut necessitate quadam, consuetudo breviloquentiæ, viris densa gravissimorum negotiorum mole pressis, sanctæ legis instar, indicta & adamata plerumq̄ue videtur. Atq̄ue hinc prudentissimo occupatissimoq̄ue *Domino Autori*, dum suos

) (2

seor-

P R Æ F A T I O

seorsim labores, *De jure statuum Imperij Romano-Germanici* conscriptos, cura & sumptibus nostris, publicæ luci non invidet, etiam tituli singulorum librorum breviores haud displicuerunt. *Archologiam* igitur ejus & *Nomologiam*, haud ita dudum editas, & frequentium emptorum, non tractationis minus excellentiam, quam materiæ nobilitatem rectè æstimantium, avidis manibus ingenti numero distractas, nunc excipit *ETOLOGIA ordinum Imperialium*: de qua nobis, Magnifico *Domino autore* gravioribus intento ac detento, ut in prioribus factum est partibus, pauca licebit præfari. Ante omnia vero, præscriptum opusculo huic titulum intuentibus, illud Latini poëtæ invidiosum, sed verum ac debitum, Græcæ linguæ encomium nunc occurrit:

*Grajis ingenium, Grajis dedit ore rotundo
Musa loqui. - - - - -*

Certū enim apud philologiæ peritos habetur, Latinos, compositas & rebus applicandas voces tam affabre ac significanter nectendi pronuntiandique commoditate, Græcis immane
quan-

A D L E C T O R E M.

quantum impares esse, nec eorum, in hac parte felicitatem, cui tamen vernacula nostra haud dubie paria, si non majora, præstare novit, vel æmulari posse, vel æquare. Inde factum est, ut apud Theologos & Jureconsultos, magis etiam apud Medicos & Philosophos, omnis denique generis literatos, Græcis hujusmodi vocabulis uti, licet Latinorum more scribantur, neque rarum sit, neque defugiendum: in primis ubi brevitatis cum significatione penetrantiori debet concordare. Ex illis ergo fontibus, sicut priorum tractatum, ita quoque præsentis, inscriptio princeps profluxit, bonaque cum doctorum venia, nisi quid fallimur, non tolerari modo poterit, sed etiam approbari. De *annis* quippe *sermo* hic feritur, qui admodum rotunde ac luculenter **E T O L O G I A** vocatur, disquisitionem continens: quo jure minoribus annorum aliquot venia fiat, tanquam tot soles ætati, legibus Romanis circumscriptæ, arbitrio majestatis accessissent. Finis est, ut illi liberam bonorum administrationem, & aliorum quorundam negotiorum executionem, suscipere queant, atque hoc velut temporis supplemento gaudere.

PRÆFATIO

dere. Quippe præsidium æternitatis omnipotentia & sanctitas divina sibi unice reservavit, temporis curam & dispensationem, cum illis quoque, quotquot, Rerump. & Imperiorum gubernaculis admoti, supernam numinis vicem in terris sustinent, liberaliter communicavit. Nam licet æternum fædus, æternam pacem, aliaque hujusmodi in vetustis historiæ monumentis, & publicis hodierni ævi actis, quandoque legamus, prudentes tamen neutiquam ignorant, vocis illius tunc non aliam vim esse, quam ut longi, certoque annorum numero minime definiti, temporis spatium sic innuatur. Quemadmodum itaque, in fastis condendis, in feriis indicendis, in moratorijs literis concedendis, in præscriptionibus, pro rerum discrimine, limitandis, inque alijs quamplurimis legibus annarijs sancendis, supremam imperantium potestas, circa temporis curam salubriter occupatur, ita eam cum primis, in designando justæ, ac rebus gerendis suffecturæ, civium ætatis termino, haudquaquam à se ducit alienam: quam interim sic firmam esse vult majestas, ut à determina-

to

AD LECTOREM.

to annorum numero, singulari dispensatione, peculiare ob causas, interdum recedat. Quapropter de hoc argumento (quod inter jura majestatis extantiora, una cum aliis doctrinæ civitatis statoribus, merito hic retulit *autor Nobilissimus*) *ETOLOGIA* ejus accurate differit, istiusque juris usum, Ordinibus Imperii Romano Germanici, principibus ac statibus, merito convenire ac deberi, immotis fundamentis, ex Jure Germanorum publico hodierno, unde interpretatio ejus unice dependet, judiciose erutis ac depromtis, firmiter evincit, dissentientes modeste sed solide refellit, atque simul interiores ejus rationes, exceptiones, discrimina, requisita & effectus, aliasque ea de re quæstiones, tam clare oculis lectorum exponit, ut nihil adeo cognitu necessarium, quod huc spectaret, quisquam facile sit desideraturus. Brevis autem est libellus, tum quia in *Serenissimi VVirtembergie Ducis, &c.* consistorio Ecelesiastico, cujus directorem agit, sacræ consultationes, itemque civiles in secretiori Regiminis concilio, cujus ille meritissimus est assessor, nunc domi, nunc foris occupationes, si vel maxime dif-

fun.

PRÆFATIO

fundere se voluisset, dum priorum annorum
Musas recolligit, prolixitatem ipsi non indul-
gent; tum quia rerum intime peritus novit,
in juris & prudentiæ studio sese hic versari,
cum eloquentiæ vires exercendi alius sit lo-
cus, iis subinde familiaris, quod ipsi fre-
quenter accidit, qui peregre mittuntur Lega-
ti. Accedit, quod gloriam autoribus aliis
suam, dum ad illorum, eximiorum præ-
fertim Jurisconsultorum, scripta dictaque
sæpe provocat, noluit invidere, nec mani-
bus legentium monumenta illa excutere, ubi
nonnunquam hæc aut illa quæstio, quarum
plusculæ, circa rem istam enatæ, hic occur-
runt, prolixius est pertractata: adeo ut
ipsa loca, quæ subinde produxit & laudavit,
nonnunquam & rejecit, ab eo, cui forte hæc
non sufficient, liberrime possint adiri. Po-
tuisset sane ex naturalibus, quæ scrutantes
non effugient, rationibus ostendere, cur ma-
jorenitas ac minorenitas à lege sit determi-
nata, & cur inde haud raro propter tempo-
ramentorum diversitatem, soleat recedi; po-
tuisset primam originem, ex natura simul &
historia, cum instructissima ei Bibliotheca
do-

AD LECTOREM.

domi abundet, fusius conducere, quid in Oriente, quid in occidente, alijsque mundi plagis, quid apud cultiores, quid apud barbaras gentes, de hoc ætatis humanæ vel præcoci, si iudicium examini subicias, vel maturiori, vel seriori discrimine, sit sentiendum; sed nec in materia morali, ut appellamus, ubi experientia testis optima est, quantumque junioribus annis & ingeniis, pro re nata, tardius aut citius tribuendum sit, satis superque notat, philosophicis nudæ naturæ speculationibus subtiliter immorari decorum putavit, nec, in juris Ordinū Imperialium publici explicatione occupatus, aliarum gentium mores legesque compilare voluit: nisi quod interdum exempla aliunde desumpta & affines materias, si quæ ad intimam præsentis argumenti illustrationem eminenter facere videbantur, hic atque istic intersperfit. Non existimaverim præterea, nec *Amplissimo scriptori*, nec mihi, rationem reddendam esse, cur istum in edendo publicandoque locum sibi vindicet hæc ETOLOGIA; quandoquidem unusquisque facile deprehendet, post imperij patrij principum & statuum

))((

ori-

PRÆFATIO AD LECTOREM.

originem declaratam, post *legalem* eorum *obligationem* ostensam, nihil convenientius fuisse, quam protinus subjungere; quando illi ipsi, tanquam Reipublicæ Imperialis immediati cives, per statam aut dispensatam ætatem, rebus agendis sufficient? simul ac quando & quomodo iidem, hanc ætatis veniam, suis in proprio territorio civibus ac subditis, possint ac soleant concedere, aut denegare? Multo minustandem, quam *auctor operis* indigerendo seriem, quæ procul dubio perspicua & ordinatissima est, in toto hoc libello elegerit, opus esse putem in hac præfatiuncula docere; cum id benivolo Lectori, quem protectrici Numinis custodiæ, nostramque operam illius favori, una commendamus, ex sequenti capitum indiculo, luculenter & abunde patefcat. V.

I N.

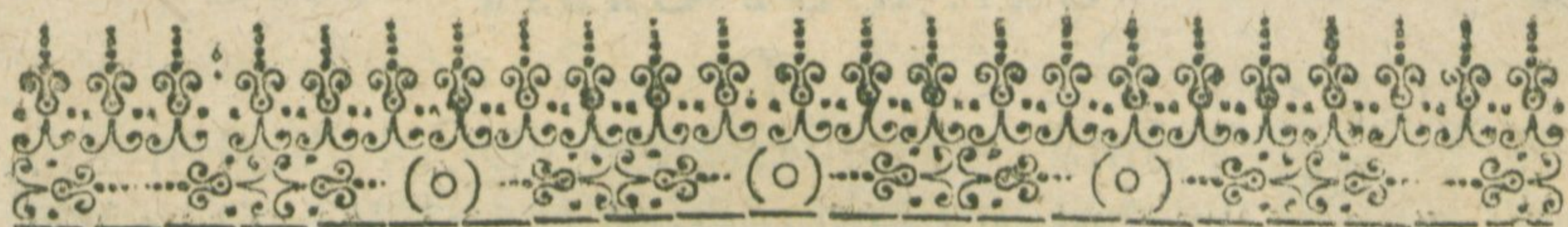

INDEX CAPITUM.

- CAP. I. *De causa efficiente: cui scilicet competat ius & potestas concedendi veniam & indulgentiam etatis; tam moribus hodiernis, quam antiquis.*
- CAP. II. *An Principes & Status Imperij immediati subditis suis ius indulgendi etatis veniam habeant?*
- CAP. III. *De jure & potestate Curatorum Illustrium circa etatis indulgentiam, & aliarum personarum.*
- CAP. IV. *De requisitis ad concedendam etatis veniam necessarijs.*
- CAP. V. *De quatuor alijs requisitis in concessione venia etatis necessarijs.*
- CAP. VI. *De vi & effectu venia etatis, quoad impetrandam maiorenitatem & minuendam pœnam.*
- CAP. VII. *De vi & effectu impetrata etatis venia, quoad iudicia, tutelam, & obtinenda officia.*
- CAP. VIII. *De vi & effectu impetrata etatis venia contractus & Bonorum administrationem.*
- CAP. IX. *Continet varias Quaestiones, ad materiam venia etatis pertinentes.*

SUMMA PRIVILEGII IMPERATORII.

SACRÆ CÆSARÆ MAJESTATIS GRATIOSISSIMO PRIVILEGIO,
DIE V. JUNII ANNO M DC LXII. PROVISUM EST, NE
QUIS NICOLAI MYLERI ab Ehrenbach / Jcti,
OPUS DE JURE PUBLICO IMPERII ROMANO GERMANICI (CU-
JUS TERTIA PARS ET OLOGIA nunc primum publi-
catur) ABSQUE JOHAN. GEORGII COTTÆ Academ.
TUBINGENSIS LIBRARIJ, EJUSVE HÆREDUM & SUCCESSORUM
CONSENSU & LICENTIA, CLAM VEL PALAM IMPRIMAT, AUT UBI-
UBI IMPRESSUM IN GERMANIA DIVENDAT; IDQUE AD ANNOS
VIGINTI, À PRIMÆ EDITIONIS SINGULARUM PARTIUM COM-
PUTANDOS, SUB PŒNA AMITTENDORUM LIBRORUM, & SOL-
VENDARUM DECEM AURI PURI MARCARUM: SIC UTI ID UBE-
RIUS IN IPŒO PRIVILEGII AUTOGRAPHO DEFINITUR. A QUO
DAMNO UT SIBI OMNES CAVEANT, HÆC IN FRONTE VISUM EST
ITERUM ITERUMQUE MONERE,

TRACTATUS
De
JURE CONCEDENDI
VENIAM ÆTATIS.

CAPUT I.

*De Causa Efficiente: Cui, scilicet, Competat Jus,
& potestas concedendi veniam & indulgentiam ætatis;
Tam moribus hodiernis, quàm antiquis.*

SUMMARIA.

I. Preliminariter innuitur Adole- lescentum imprudentia, & hinc fluens necessitas dandi iisdem Curatores. II. Post definitionem & Synony- miam, efficiens concessionis ve- niæ ætatis, solus Princeps, innui- tur, & Camera etiam Imperiali, Parlamentisq; Gallie hoc jus de- negatur. III. Illustratur res exemplis, Ven- ceslai, Maximiliani I. Rudol- phi II. Ferdinandi II. Imp. IV. In Republica Romana hoc jus summæ Potestati competisse, Au- thor asserit; & primo quidem	Populo, quod confirmat exemplis Scipionis, Pompeij, Neronis, Au- gusti; postea Imperatoribus. Ad- dit, quid Grecis & Gothicis hac in re notum & usitatum fuerit. V. Hoc jus apud Exteros ferè omnes penes summam potestatem esse, Au- thor ostendit, & confirmat mori- bus Gallie, Hispania, Lusitania, Catalonia, Regni Neapolitani, Si- cilia, Polonia, Belgij, Hollandia, & libera Civitatis Genuensis. VI. Excellentia Imperatoris præ alijs quoad hanc potestatem inferitur tüm ex ratione principij, tüm ex ratione objecti.

A

I. Etiam si

Tiam si post pubertatem vigor iudicii in adole-
 lescentibus emergat, atque ea de causa nego-
 tia quæ ab illis geruntur, suo nitantur funda-
 mento, prout patet ex *toto Tit. D. & C. de resti-
 tutione minor. viginti quinque ann. text. in l. puberes 101 ff. de
 verb. oblig. l. obligari. 43. D. de oblig. & act.* Veruntamen
 cum minoris consilium fragile sit, & infirmum, multif-
 que captionibus expositum, *text in l. 1. D. de minor.* Nec
 adolescentis voluntas libidinibus obnoxia, in propriis
 negotiis tam facile sequenda sit. Quippe qui esse solet,
 describente Horatio, *Vtilium tardus provisor, prodigus æris,*
 Ideoque Minori ad bona gubernanda Curator, etiam con-
 tra voluntatem, datur, quem si vel petere negligat, vel ac-
 cipere recusat, interim ab ipsis tutoribus res administran-
 tur: Tam de jure communi, *per text. in l. 1 §. ult. ibi: quam-
 vis benè rem suam gerentibus, D. d. tit. melior text. in l. si
 impuberi. 13. §. fin. D. d. tutor. & Curat. junct. à l. ita autem. 5.
 §. si tutor. 5. D. de administrat. tutor. à tutoribus 33. §. of-
 ficiam, D. dict. tit. l. si tutor. 13. D. de tut. & rat. distrab. Hil-
 liger. in Donell. Enucleato lib. 3. cap. 18. lit. E. in not. Bachov.
 ad Treutlerum part. 2. disputat. 8. thes. ult. Joann. Parlod.
 rerum quotidian. lib. 1. cap. 12. num. 2. eleganter & doctè
 Francisc. d. Amaya lib. 1. observ. cap. 9. num. 15. & per tot.*
 Quàm moribus Imperii, aliorumve Regnorum. Ho-
 diè enim etiam invitis adolescentibus dari Curatorem,
 ostendit Reform. Pollicen. Ordnung Caroli V. zu Augspurg
 de Anno 1548. Rubr. von Vormundern. Ostermann. *disput.
 jur. univers. 10. thes. 74. part. 2.* Anton. Perez. *in Cod. titul.
 Quand. tut. vel Curat. esse des. num. 4.* Idque non tam ut
 is personam adolescentis capacem reddat contractuum &
 negotiorum, sed ad avertendas fraudes, in quas ille, ob lu-
 bricitatem, facile induci possit, calliditate eorum, cum
 qui-

quibus contrahit; Siquidem Curatio Patrimonii minorum non tantum pertinet ad favorem ipsorum, sc. ne minores decipiantur, sed etiam ad utilitatem publicam; Interest enim Reipublicæ, ne quis malè utatur bonis suis. §. 3. *Inst. d. his qui sui; vel al. jur.* Jacob. Rævard *lib. I. variar. cap. 16.* Ac ita concludit in specie Joann. Anib. in *l. nemo potest, num. 286. & 318. D. de legat. 1.* Quem refert & sequitur Stephan. Gratian. *discept. forens, 691. num. 7. & 8.* pariter concludit quoque Diodor. Tulden. in *Cod. lib. 1. tit. Quando tutores esse desin. 6. num. 2.*

II. Hinc definiri potest veniæ ætatis concessio; Publicatio prudentiæ minoris, testimonio Principis confirmata, secundum Sforz. Oddo *tr. de restit. part. 1. quest. 23. artic. 9. num. 40.* Jacob. Cancer. *lib. 1. variar. Resol. cap. 7. numero 15.* Quod si minor grandævus consilio esse de se ipso præsumat, & audacis animo annorum beneficia contemnendo, negotiorum & patrimonii sui administrationem sibi solus sumere velit, simulve pro Majore censeripetat, (Gloriosa enim est supplicatio, ait Cassiodorus, quæ veniam quærit ætatis) Cassiod. *lib. 7. epist. 41.* Principem adire debet; Hoc enim sola Majestas tribuit, & (ut rescribit Imperator Justinianus) à Principali clementia impetratur. *per text. in l. eos qui 3. Cod. d. h. qui ven. atat. l. ea quest. 5. C. de temp. in integr. restit.* Harmenop. *lib. 1. tit. 12. §. Solus Princ. Cod. Theodös. d. t. de his, qui ven. atat.* Hæc veniæ ætatis impetratio in Curia Regni Polonia *Adjudicatio annorum*, minus fortè latino vocabulo, appellatur; referente Andr. Lipskio à Lipè, Episcop. Cracov. *cent. 2. Observ. jur. 10. num. 6.* In Regno Gallie vocatur hæc indulgentia ætatis, *Bail à gouvernement*, teste Fornerio *ad Cassiodor. epist. 41. lib. 7. in notis lit. B.* Alibi rescriptum ætatis indulgentiam continens, *Codicillus venialis*, Forner. in

not. ad epistol. 41. lit B. Vel veniale ætatis Diploma, secundum Choppin. d. morib. Paris. lib. 2. tit. 3. num. 3. Ac Gallico Idiomate, Benefice d' age. Qui a obtencé, benefice i' age enterine en justice, nominatur. Claud. Guerin. in comm. ad Ius civil. Paris. art. 272. Quemadmodum enim justum censetur rerum pretium, id quod à superiori taxatum & definitum est, per text. in l. 1. §. cura carnis, ubi Br. & omnes Glossographi D. d. offic. Præf. Urb. l. Imperatori. 3. D. ad leg. lul. de annon. Alber. d. statut. part. 2. quæst. 69. Angel. Aretin. §. pen. Inst. de publ. judic. Molin. de usur. quæst. 58. num. 404. Dinner. de just. rer. prætio defin. cap. 2. Ita quoque justa & legitima ætas judicatur, quæ à principali clementia definitur. arg. l. omnes. 2. ibi, Imperiali auxilio. C. de his, qui ven. atat. Gothofred. ad dictam l. 1. Cod. eod. tit. Nicol. Bets. tract. de pact. famil. illustr. cap. 7. fol. m. 274. Cunrad. Carpz. de regal. thes. 34. apud Arumæum vol. 3. discurs. 15. Et hæc causa est, quod jus tribuendi adolescentibus legitimam & completam ætatem à Bartolo pro specie supremi gradus mixti Imperii refertur. Bart. in l. 3. D. de jurisd. Azo in summa Cod. h. t. num. 6. Castald. tract. de Imperat. quæst. 110. numero 12. Mastril. de Magistrat. lib. 4. cap. 6. numero 269. & seqq. A Jureconsultis verò Germaniæ communiter Majoribus Regalibus, seu juribus Majestatis annumeratur, attestante Rosenthal. de feud. cap. 5. concl. 2. numero 3. Sixtin. de Regal. lib. 1. cap. 2. num. 22. Matth. Stephan. de jurisdic. lib. 2. part. 1. cap. 1. memb. 1. numero 137. Cluten. in syllog. rer. quotid. thes. 20. lit. P. Arnisæ. d. jur. Majest. lib. 2. cap. 3. sub. numero 15. Bets. d. tract. de pact. famil. illustr. cap. 7. numero 273. Dn. m. Bocer. tract. d. Regal. c. 2. numero. 131. ac Class. 5. disputat. 11. thes. 4. Camman. d. Regal. disputat. 4. thes. 92. Vult. de feud. lib. 1. cap. 5. numero 7. Daniel Otto. in lur. Publ. cap. 11. fol. mihi 240. Rumelin.

Rumelin. *ad Aur. Bullam. part. 2.* Caspar. Koch. *de regal. dignit. thes. 80.* apud Arum. *discurs. 14. vol. 3.* Cunrad Carpzov. *d. discurs. de regal. 15. th. 33.* apud Arum. *vol. 3.* Besold. *in delibat. l. 1. fol. m. 78. ac de jur. Majest. cap. 4. numero 6.* A quibusdam etiam hoc jus de reservatis Principis esse censetur, prout tradit Castrenf. *ad l. 1. C. de his, qui ven. atat. impetr.* Sforzia Odd. *tract. de restit. in integr. Quest. 15. numero 23.* Joan. Saison. *ad Consuet. Turon. titul. 31. artic. 1. verb. Iusques.* Gęddeus *ad l. 21. numero 2. 19. & 20. D. de verb. signific. cui adstipulatur* Hillig. *in D. E. lib. 21. cap. 12. lit. Z. in notis.* Michael *de jurisdic. thes. 32 lit. D.* Knichen. *de Saxon. provoc. jur. cap. 5. numero 47.* Anton. Faber. *in Rational. ad l. deniq. 3. D. de minor. lit. C.* Reinking. *de Regim. Secul. & Eccles. lib. 1. class. 3. cap. 12 numero 57. Ac Class. 5. cap. 6. numero 141.* Et hoc adeo verum obtinet, ut ne quidem Camera Imperialis hoc jus indulgendi legitimam etatem sibi vindicare possit, sed illud solummodò in aula Imperatoris legitimè petatur, cum reservata Cęsaris Camere Imperiali communicata non sint, ut & de Parliamentis Gallię, quòd manus ad reservata Regis adponere haud possint, tradit Nicol. Boer. *tractat. de Auth r. Magn. Consil. numero 173.* Joan. Papon. *in Arrest. lib. 5. titul. 1. per tot.* Ita eleganter Ludovic. Gylhaus. *in Process. Civil. cap. 1. part. 1. §. 1. numero 24.* Thom. Michael *de Jurisdic. dict. thes. 32. lit. D.* & ex eo Dn. Bocer. *d. Regal. cap. 2. numero 133.*

III. Exempla quibus Imperatores Romano-Germanici variis Regibus & Principibus Imperii etatis veniam seu legitimam regnandi etatem indulserunt, passim sunt obvia; Ita Imperator *Venceslaus* in Anno 1398. *Otoni*

A 3

Duci

Duci Brunsvicensi, Ottonis filio veniam ætatis concessit, Hisce formalibus: Wir haben dem Hochgebornen/ Ottonen/ Herzogen zu Braunschweig/ Unserm lieben Oheim unnd Fürsten/ die Jahr gegeben / also daß er mündig seyn / und seine Herzogthum und Landen selbst verwesen/ Ihme selber Râthe kiesen/ und Helffer nemen soll und mag. Braunschweigisch Historische Händel *part. 1. sect. 2. cap. 1.* referente Anton. Hering. *de fidejuss. cap. 7. n. 109.* Idem à Cæsare Maximiliano 1. Anno 1503. *Vdalrico* Duci Würtembergico ætatis privilegium concessum fuit Horrleder. *de caus. belli Germ. lib. 3. cap. 1 num. 64. pag. mihi 622.* De Philippo Duce Pomeraniæ, quod is veniam ætatis impetraverit, attestatur Matth. Stephan. *de iurisd. lib. 2. part. 1. cap. 1. membr. 2. num. 137.* Pari modo Imperator Rudolphus 11. anno 1593. die 26. Aprilis, Serenissimo Dania Regi Christiano IV. ætatem legitimam, & ad imperandum perfectam indulgit. Hering. *d. cap. 7. num. 110.* Casp. Koch. *dict. discurs. de regal. dignit. thes. 50,* Similiter Carolus Lotharingia Dux & Cardinalis, postulatus Episcopus Metensis, indultum veniæ ætatis ad consequendam investituram, & administrationem ejusdem Episcopatus, Pragæ ab Imperatore Rudolpho 11. circa annum 1588. impetravit, attestante Thom. Michael. *de iurisd. thes. 32. lit. C. disput. Basil. vol. 1. Bets. de pact. famil. illustr. c. 7. fol. m. 276.* *Limnæ. lib 2. iur. Publ. c. 9. num. 150.* Eadem ratione Imperator Ferdinandus 11. anno 1625. die 19. Novemb. Ludovici Hassiæ Landgravii filio Georgio ejusque liberis, & deinceps omnibus ex corpore impetrantis descendentibus heredibus masculis concessit, ut quam primum is, quem ordo ad successionem admittit, decimum octavum annum adimpleverit, ad iustar Electorum, administrationem Principatus suscipere possit, haud aliter, ac si legitimam ætatem adimplevisset, attestante

testante Reinking, *de Regim. Sec. & Eccles. lib. 1. class. 3. cap. 12.* *num. 57.*

IV. Prisco more in Republica Rōmana jus concedendi ætatis veniam summæ potestati competebat, ac tum temporis penes Populum erat; Quod vel exinde patescit, Dum *Scipio Africanus* adhuc minorennis affirmabat, se satis annorum habiturum, si populus Romanus modo voluerit, *Gæddæus ad d. l. Princeps. 21. num. 20. D. de verb. signif. Koch. discurs. d. dignit. regal. thes. 3. Jacob. van der Græf. de Regal. c. 19. num. 1.* Pariter Populus Romanus *Pompejo* triumphum decrevit, cum eâ adhuc ætate esset, in qua ipsi, ne Senatorem quidem esse liceret; Quâ de causa *Sylla* eum, ut petitione desisteret admonebat, hisce Verbis: Triumphum leges nemini nisi Consuli aut Prætori concedere, hanc fuisse causam, cur *Scipio* victis Carthaginensib⁹ triumphum non postulârit, quia neq; Consul neq; Prætorem gesserat. *Plutarchus in Pompejo.* *Tiberius Neronem* ingressum juventam commendavit Patribus, utque munere capeffendi viginti viratus solveretur, & quinquennio maturius, quàm per leges quæsituram peteret, postulavit: eademq; Decreta sibi & fratri prætendebat, petente *Augusto*: *Tacit. l. 3. Annal.* Ipse etiam *Augustus*, magistratus atque honores & ante tempus, & quosdam novi generis, perpetuosq; cepit: Consulatum verò vigesimo ætatis anno invasit. *Sueton. in Augusto cap. 26. Henning. Arnisæ. de jur. Majest. lib. 2. cap. 3. sub num. 15. Schonborn. in Polit. lib. 5. cap. 18.* Mutato verò Reipublicæ statu, ex Democratia in Monarchiam, hoc jus ad Imperatorem devolvebatur. *Gædd. ad d. l. Princeps. 21. num. 20. D. de verb. signif. Renat. Choppin. d. doman. franc. lib. 3. tit. 19. n. 14.* Ac cum subsequerentur temporibus, etiam Consules ac Præsides minoribus ætatis veniam & rerum administrationem
con-

concedere ceperant, Imperator Severus eorum decreta ceteris
ambitiosa, id est, in favorem & gratiam concessa sustulit.
*Per text. in leg. de viq. 3. in pr. D. de minoribus. Duaren. ad tit.
Cod. de his, qui veniam ætatis. in med. Anton. Perez in Cod. ad
eund. tit. De his qui veniam ætatis. num. 2.* Hoc jus indul-
gendi ætatis veniam Græcis quoque cognitum erat. Si-
quidem *Athenis* Adolescentes in Lexiarchico commenta-
rio relati, ac censiti, suæ tutelæ efficiebantur, ut scribit
Pollux; Tumq; iis administrandi patrimonii juserat. Si-
cut hoc ex *Suida* & *Æschine* comprobatur *Forner, ad Cas-
siodor. epist. 41. lib. 7. in notis lit. B.* Tempore quo Gothi
Romanum Imperium possidebant, veluti Imperante *Theo-
dorico*, hoc ætatis beneficium à solo Rege impetrandum
erat; Quemadmodum constat ex Rescripto veniæ ætatis,
in verbis: Cape igitur nostro beneficio potiolem annis
ætatem, & quod petis ab oraculo, moribus exhibeto.
apud *Cassiodor. lib. 7. epistol. variar. 41. Goldast. tom. 3.
Constit. tit. Constit. Theodor. Gothorum Regis, art. 195. fol. m.
90. quod refert quoque Limnæus lib. 2. iur. Publ. cap. 9.
num. 51.*

V. Exterorum leges & mores quod attinet, in *Gallia
Regno* eximia Regum auctoritas est, in venia ætatis conce-
denda, eivse propria, teclusis Principibus Regni. Unde
hodiene quidem à Cancellario Regni impartitur, sed ade-
undus est Princeps vel Præfectus libellorum, qui similis
est Prætoribus; Et tamen hæc diplomata gratiosa sem-
per Regis nomine concipiuntur, attestante *Franc. Duaren.
ad dict. tit. Cod. de his, qui veniam ætatis, &c. in medio. Argent.
in Conf. Brit. fol. 233. num. 33. Renat. Choppin. d. doman.
Franc. lib. 3. tit. 19. numero 12. Joan Papon. in Arrestis
lib. 10. tit. 2. per tot.* Ac testatur *Rebuffus* quod in Re-
gno *Franciæ*, nulla Cancellaria, sed solus Princeps supre-
mus

mus, id est, Rex, hasce literas ætatem legitimam indulgentes concedere possit, Pet. Rebuff. *tract. de regest. seu libr. Baptism. art. 1. Gloss. 1. num. 27.* Claud. Guerin. *ad ius Civ. Paris. art. 272. fol. 302.* ubi tradit, Beneficium ætatis non aliter, nisi diplomate Regio, officio iudicis sancito obtineri.

In Hispania Regno ætatis veniam solus Rex concedit, quod jus de reservatis Regis censetur, nec Baronibus Regni tribuitur, tradente Anton. Gomez. *lib. 2. var. Resolut. cap. 14. num. 12.* Francisc. de Caldas *in lib. si Curatorem, verb. Hunc contractum. n. 39. Cod. de restitut. in integr.* *In Lusitania Regno* ætatis venia à solo Rege impetranda est, secundum ordinationes Regni Lusitanię, *lib. 3. tit. 42. in princ.* Attestante hoc in super August. Barbosa *Lusitano in Cod. tit. de his qui ven. atat. impetr. vol. 1. n. 7.* *In Cathalonie Regno* seu Principatu solus ipse Princeps hanc gratiam impartitur, cognoscendo prius de moribus & ætate adolescentis, mox concedendo veniam, & bonorum administrationem, remotis Cathalonie Domicellis seu Proceribus Regni, ut cunq̄ue mero, & mixto Imperio investitis, Joann. Petr. Fontanella *tract. de pact. nupt. Claus 3. Gloss. 3. num. 65.* Idem de jure & consuetudine Regni Neapolitani, ut & totius Italiae constitutum est, quibus in locis istantum, qui Majestate pollet jus legitimæ ætatis tribuit, nec audent Barones ad hoc jus manus suas extendere. Afflict. *de Regal. cap. 1. num. 18.* Castald. *de Imperat. quest. 110.* Peregr. Janin. *d. Citat. real. lib. 1. cap. 1. n. 172.* *In Regno Sicilia* nemo nisi Pro-Rex ætatis veniam concedit, ibique hoc jus pro supremo gradu Regalium habetur. juxta tradita Afflict. *d. tr. de regal. num. 10.* Calic. *de jure fisci. dubit. 3. prerogat. 14.* Mastril. *de Magistr. lib. 4. cap. 6. num. 269.* *In Polonia Regno* venia ætatis à nemine nisi à sola Regia Majestate impetratur, quæ non solum Personis

Nobilibus, viso prius Adolescente, atque illius petitione considerata: Sed etiam hominibus juri Magdeburgensi subjectis (prout in personis quorundam *Zaleskich*. Civium Calisiensium & in causa civium Cracoviensium inter *Schober* & *Leber* ratione liberorum *Stanislai Bremer* contigit) frequentissimè concedere solet; attestante *Andrea Lipski* à *Lipé Observat. Pract. cent. 2. observ. 10. num. 7.*

De jure Belgico, quo jus dandi ætatis veniam Principi soli reservatum est, idem refert *Mornac. adl. 2. C. de his qui veniam atat.* *Anton. Perez. in Cod. eod. tit. num. 3.* *Petr. Gudelin. in iur. novissimo lib. 5. cap. 3. circa finem fol. m. 234.*

In Hollandia Confoederatorum Statuum Provincia veniam & indulgentiam ætatis ab Ordinibus impetrari debere, testatur & tradit *Sim. Grænevegen. in not. ad Grot. Introduct. B. 10. D. num. 5. quem allegat. in tract. de Legib. per Belg. Holland. abrogat. adl. omnes 2. C. de his qui ven. at. num. 1.*

Quod singulari præjudicio confirmat *Gravius*; Nam cum apud Hollandos quidam *Sempronius*, Anno 1637 die 27. Novembr hanc ætatis indulgentiam petebat, Curia Hollandiæ petenti illud recusavit, supplicanti respondens per *Griphiarium* sive Secretarium, cui libellus à Patrono per Procuratorem oblatus erat: Hoc ad Principalem auctoritatem cognitionemve pertinere, nec jurisdictionis sed Imperii esse, & idcirco ab Ordinibus ipsis petendum. & optinendum esse. *Jacob. van der Graef. de Regal. c. 19. num. 1.* ubi insuper tradit: quod illud etiamnum hodiè observetur.

Moribus tamen Belgicis etiam Judicem pro tribunali sedentem veniam ætatis indulgere, ait *Mornac*; Quod ego de superiori Judice intelligo cum *Mornac. ad d. leg. 2.* Quem refert *Anton. Perez. ad dict. tit. sub n. 3.* Aliis Civitatibus superiorem non recognoscentibus eandem potestatem tribuit *Maurit. tract. de restitut. in integr.*

integr. cap. 225. num. 2. Quemadmodum Civitas Genuensis ceu Respublica quidem libera, attamen ab Imperio & Imperatore aliquatenus dependere, pro gloria sibi ducens, hunc veniæ ætatis indulgentiam in statu suo exercet. Flamin. Chartar. decis. Genuens. 64.

VI. Et hæc potestas concedendi privilegium ætatis in Imperatore eò augustior, quò purior, ut à fonte; eò amplior, quò latius sese extendit; & eò dignior, quod veniam ætatis etiam ipsis illustrioribus Imperii Statibus & & membris concedit. Joan. Limnæus in *Iur. Publ. lib. 2. cap. 9. numero 150.*

CAPUT II.

An Principes & Status Imperii immediati subditis suis ius indulgendi ætatis veniam habeant?

SUMMARIÆ.

I. Ius indulgendi ætatis veniam Statibus Imperii Auctor attribuit, suffultus auctoritate plurimum Doctorum.	gobardorum, Metropolis Florentina, Scicilia.
II. Probatur hæc sententia. i. ex equalitate potestatis ratione Imperatoris in Imperio, & Statuum in territorio.	VI. Confirmatur porrò statutis Romæ atq; Italiae. Probatur. 4. à simili petito à Comitibus Palatinis.
III. Probatur. 2. à genere, quod scil. jus illud sit de Regalibus, ac species iurum Maiestatis.	VII. Contraria sententia, ejusq; fundamentum ex Republica Romana petitur, ad quam Resp. 1. negando paritatem.
IV. Probatur 3. à iure, cujus hæc potestas materia est, positivo scil. & civili.	VIII. Resp. 2. distinguendo inter Status Imperii immediatos & mediatos; concedendo de prioribus, veniam ætatis à solo Imperatore impetrari posse, de posterioribus autem negando.
V. Confirmatur exemplo Ducis Mantua, Saxonia, Anglia, Lon-	

Æterum hodiè in Imperio Romano Germani-
 co mutato antiquo Reipublicæ statu, *Principes*
 & *Status Imperii ratione sui territorii jus indulgen-*
di ætatis veniam subditis suis meritò sibi vindicant;
 prout de hoc jure attestantur, Cothmann. *cons.* 44. *num.*
 21. *vol.* 1. *Bullæ. in quest. quib. competit jus nobilit. pag.* 36.
 Befold. *in delib. lib.* 1. *tit. d. venia ætat. fol.* 78. ac in *disput. d.*
Regal. cap. 3. *thes.* 5. annexo thesauro *pract. in f. secund. edit.*
Limnæ. dict. lib. 2. *cap.* 9. *num.* 149. Paul. Montan. *de tutel.*
cap. 37. *Reg.* 2. *num.* 48. Et hoc jus per usum invetera-
 tum Principes Imperii usurpare, tradit David Mæv. *in Iur.*
Lubec. lib. 1. *tit.* 2. *art.* 7. *num.* 8. & 23. Ita quoque de-
 cimo Septembr. Anno 1607. à Collegio Juridico Acade-
 miæ Jenensis responsum fuisse annotavit Ortolph. Foman.
in lect. manusc. ad leg. 1. *C. de his qui ven. ætat. impetr.* Ac
 in terminis de Duce *Mantua*, Imperii Vasallo & membro
 consuluit Bartol. Bertazol. *consil. Civil.* 12. *n.* 18. Quam-
 vis hoc jus concedendi veniam ætatis Locumtenenti ac
 Tutori Principis competere penitus (sed malè) deneget.
num. 14. & *seqq.* Ac in fortioribus terminis pro aliis
 Principibus Imperatore inferioribus, in speciè autem pro
 Duce *Mantua* concludit Aymon. Cravett. *Consil.* 626.
num. 2. & *per tot.* De Duce *Sabaudie* qui est Princeps
 & Status Imperii idem attestatur Jacob. de S. Georg. *tr.*
de feud. vers. Sedan Princeps. num. 6.

II. Nec caret hæc Imperii Statuum asserta potestas
suis rationibus; Siquidem *Primò* ex supra allatis exemplis
 constat, quòd Imperator immediatis Imperii Statibus ac
 Civibus ætatis privilegium indulgeat, eosve majores de-
 claret. Æquale jus quoque Imperii Principibus &
 Statibus quoad subditos meritò competit; Quoniam hi
 Im-

Imperatorem in suo territorio repræsentant, tantum possunt in suo territorio aut Principatu, quantum Imperator in Imperio, ac non tantum æqualem, sed etiam longè majorem potestatem, ac fortius jus in suos subjectos habent, quàm ipse Imperator in immediatos Imperii Cives exercere potest, secundum ea, quæ tradit Purpurat. *in rubr. tit. D. de iurisd. n. 18.* Ludov. Rodolphin. *in tract. de orig. & dignit. Duc. Italianum. 326. & 327.* Hujus assertionis causa hæc est, quòd Electores, Principes & Status Imperii, superioritatem sublimi & Regia jurisdictionis lege, sub nomine & qualitate *der Lands Fürstlichen Obrigkeit* ordinario jure concessam, & cum ipsa dignitate perpetua & in hæredes transitoria tributam habeant, Knichen. *de jur. territor. cap. I. num. 39. & per tot.* Ex qua optimè his, qui superiorem non recognoscunt comparari & æquiparari posse, tradit idem Purpurat. *ad d. Rubr. num. 58.* Gallinius *de verb. signif. lib. 10. cap. 35. num. II.* Optimè Theodor. Hoppingk. *de jur. insign. cap. 8. num. 60. & 61.*

III. Facit in corroborationem, Secundò, quod nemo (vel paucis exceptis) ambigat, quin jus concedendi ætatis veniam sit de Regalibus, ac species Jurium Majestatis, per ea quæ supra allegata sunt. Constat autem ex omnibus investiturarum formulis, quod Status Imperii ab Imperatore cum omnibus Regalibus investiantur; Quid obstat ergò quo minus Imperii Status Jus & potestatem supplendi ætatem minorennem in suo territorio ac inter suos subjectos exercere valeat; Nam Principes Cæsare inferiores, dum ab eo dominiū perpetuū habent, seu ab eo cum Imperii juribus perpetuò investiti sunt, parilem potestatem in suo territorio cum Cæsare obtinent, ejusque Vicarii perpetui effecti sunt. *Castrens. cons. 34. lib.*

lib. 2. post pl. Quos hic adducit & in term. nostris respondet Aymon. Cravett. *cons. 626. num. 2.* Nec exinde Imperatoris Majestati tantillum decedit, cum Imperii Status jus ex Investitura Casarea firmissimum acquisierint & quidem titulum Domini translativum, *per cap. 1. de consuet. rect. feud. 2. f. 33.* Hier. Schürff. *cons. 53. num. 9. cent.* Joan. Wames, *Cons. Civil. 45. num. 3. Cent. 1.* Vult. *cons. 3. num. 34. & seqq.* vol. 2. eleganter Casp. Klock. *de Contribut. cap. 28. num. 19. & seqq.* Qui autem jure suo utitur, nemini facit injuriã, *per leg. nullus D. de reg. jur. l. injuriam. 13. §. 1. D. d. injur.* Petr. Gregor. Tolos. *de appellat. lib. 1. cap. 5. num. 8.* Vult. *cons. Marp. 30. numero. 228. vol. 2.* Finckelthaus. *Observ. ant 119. numero 27.*

IV. Hæc decisio exindè confirmatur (*Tertiò*) Quòd ætatis constitutio ratione majorennitatis in certa & numerali determinatione annorum, sit juris positivi & Civilis, quæ contraria quoque lege restringi & mutari potest, *per cap. proposuit. de concess. prabend. Cornæ. consil. 108. num. 6. latè per Cravett. tract. de antiquit. tempor part 1. sect. 1. num. 38.* Menoch. *consil. 478. num. 18. ad fin.* Thesaur. *decis. 87. num. 3.* Knichen *d. Saxon. non provoc. jur. cap. 5. num. 47.* Ac hujusmodi Statutum legitimam ætatem, præter jus Civile, definiens, valere dubio caret, per ea, quæ tradit Francisc. Viv. *decis. 489.* Cavalean. *de tutor. sect. 1. num. 6. & seq.* Dn. David Maxius in *jus Lubecc. lib. 1. tit. 7. art 6. n. 12.* Eaque juris positivi mutandi potestas à Statibus Imperii in proprio territorio per statutorum promulgationem quotidie exercetur. Gail. *lib. 2. Observ. 124. num. 2. Ac. 1. obs. 36. num. 1.* Ubi Gravæus *lib. 1. conclus. 36. num. 9.* Khol. *in exercit. legal. cap. 1. num. 29.* Reinking. *de Reg. Seculari & Ecclesiastico lib. 2. class. 2. c. 10. n. 5.* Meichsn. *tom. 2. decis. Cameral. 8. num. 20. lib. 1.* Prout in terminis concludit

cludit de Principibus perpetuò cum Jure Imperii investi-
tis. Rudolph. *tract. de origine & dign. Ducum Italia.* n. 200.

V. Unde Cravetta in terminis hisce de Duce Mantua
consulens, tradit, quòd in manu Principis sit, ipsum jus Ci-
vile mutare, usque adeò, ut ei derogare vel sine causa pos-
sit *arg. l. 2. D. de natal. restit. c. Significasti, & c. innotuit. de elect.*
Aymon. Cravett. *consil.* 626. num. 1. Curt. Junior. *consil.* 108.
num. 6. Socin. Jun. *consil.* 92. num. 10. lib. 2.

Ac ut in ter-
minis exempla referam legitimam mutandi ætatem, pa-
lam est, quòd Jus Saxonici ætatem absolutam, & ad patri-
monii administrationem habilem constituat 21. annorum.

Sachs. Land. Rechte. lib. 1. art. 42. Schrader. *d. feud. part.* 4.
cap. 2. num. 67. *ac consil.* 1. num. 534. Wefenb. *consil.* 52. num.
83. Hering. *de fidejuss.* cap. 7. numero 105. & seqq.

Rein-
hard. *de different. jur. Civil. & Saxonie.* tit. different.
5. Dn. m. David Mævius *ad Jus Lubec.* lib. 1. tit. 7. artic. 6.
per tot. Hæc ætas quoque in Anglia justa censetur.

Froissard. *hist.* lib. 4. c. 90. Longobardorum jure ætas octo-
decim annorum legitima fuit definita; ut minor majorve
ex illo numero æstimeretur. Leg. Longobard. *rubr. de.*
legit. ætat. tit. 15. lib. 1. edit. Basib.

In Metropoli Flo-
rentina parile extat statutum, ut ætas octodecim annorum
censeatur legitima & perfecta. Octav. Simoncell. *de tract.*
decret. minor. lib. 3. tit. 8. disput. 3. num. 24. Borgn. Calvalc.
tract. de tutor. & Curator. sect. 3. num. 15.

In Regno Sicilia
generali consuetudine & statuto in omnibus & quoad
omnia major dicitur, qui annos decem & octo adimplevit.
Per constit. Regn. Tit. *minorum jura*, attestante Don Gars.
Mastril. *de Magistr.* lib. 2. cap. 5. numero 55.

Parile
statutum viget in observantia perpetua Mirandulæ, atte-
stante Socin. *Consil.* 239. col. 2. vol. 2. Contard. *ad l. unicam*
Cod. si de mom. posses. n. 14. Quos allegat Bartol, Bertazol.

ad

ad l. Si quis major. num. 202. C. de transact. Similiter jus
 Consuetudinarium in viridi observantia existit, Pistoria,
 Civitate Magno Ætruriæ Duci subjecta, ut legitima ætas
 vigesimo anno definiatur, tradente Salic. *ad l. 2. C. de
 his qui ven. atat.* Joann Saisson. *ad Consuet. Turonens. tit.
 31. art. 1. verb. Iusques.*

VI. Ita per Statutum *Vrbis Romæ*, majores viginti an-
 nis habentur pro majoribus absolutè ad omnia negotia,
 etiam ad effectum donandi, ut attestatur Cardin. Seraphin.
part. 1. decis. 751. num. 2. quem allegat Stephan. Gratian.
disp. for. cap. 488. num. 5. Varia statuta *Italia*, quæ ætatem
 majorem aliter definiunt, vide passim apud Cravett.
Magon. Viv. aliosve, quos refert Andr. Knichen *d. Saxon.
 provocand. jur. cap. 5. num. 30. & seqq.* Ernest. Cothmann.
resp. 44. num. 10. & seqq. vol. 1. Quicquid autem statuto
 introduci potest, illud faciliore ratione per dispensatio-
 nem indulgetur; Etenim jus statuti ligat omnes & univer-
 sum populum; Dispensatio autem unius tantum favorem
 & commodum respicit, & ad postulationem partis clar-
 gitur, Bartol. Bertazol. *in cons. civil. 12. num. 27* Anton.
 Thessaur. *decis. 57.* Knichen. *d. iv. cap. 5. num. 71.* Faci-
 liùs autem tollitur aut suppletur jus singulare quam uni-
 versale, per leg. *in tantum D. de reb. dub. l. in modicis. § univer-
 sitatis D. de contrab. empt.* Ita in terminis Joan. Saisson.
ad Consu. Turon. tit. 31. art. 1. verb. Iusques. Præsertim cum
 ætatis minoris supplementum & venia naturam dispensa-
 tionis & gratiæ habeat, secundum tradita Menoch. *cons.
 478. num. 1.* Quod dispensandi jus circa contractus etiam
 Imperii Statibus proprium in suo territorio existit.
 (*Quartò.*) Huc facit argumentum à simili; quod Impe-
 rator hanc ætatis indulgentiam etiam Comitibus Palatinis
 deleget & concedat, quidni Imperii Status hanc quoque
 po-

potestatem interterritorio exercere possint, cum ibidem perpetui Imperatoris vicarii existant,

VII. Non desunt tamen qui hoc ætatis minorennis supplementum *de reservatis Imperatoris* ita esse asserunt, ut ab eo Imperii Status penitus arceant, inter quos est Gæddæ. *ad l. Princeps. 21. n. 20. ff. de verb. signif.* Knichen. *de Sax. non provocand. jur. cap. 5. num. 47.* Reinking. *d. Regim. Sec. & Eccles. lib. I class. 3. cap. 12. num. 57.* Idque primò potissimum ex hac ratione, Quod sicut olim in Republica Romana solius erat Populi Romani, ita pariter hodie solius est Imperatoris. *per leg. 2. Cod. qui ven. ætat. impetr.* Est enim certus ætatum finis & modus præscriptus, qui alia ratione haud mutari potest, quam qua constitutus est. *arg. l. nihil tam. D. de Reg. jur.* Constitutus autem est publica legis authoritate, quæ à populo vigorem suum accipiebat. Populus verò omnia sua in Imperatorem per legem transtulit; solius ideò Principis est, jam post legem Regiam latam, hanc ætatum metam & spatium annorum ex causa mutare *per l. nemo C. de relig. & sumpt. fun. l. fin. Cod. de milit. test.* Gæddæus *ad d. l. Princeps. 21. n. 20. D. de verb. signif.* Siquidem pro responsione hinc sciendum I. magnam esse differentiam, ratione absolutæ potestatis Imperatorum, inter id, quod olim fuit, ac illud quod nunc est, nec valet argumentum de uno ad alterum; Cùm longè sint diversa. Nam alia longè est facies hodierni status Imperii Romani, multa antiquavit ipsa temporis vetustas, & longa permutavit dies, quoniam Principes & Status Imperii à Germanis Imperatoribus in consortium Imperii, ac partem sollicitudinis assumpti, omniaque regalia majora eis communicata fuerunt, per ea quæ habet *Belold. in de iurisd. Imp. Rom. quest. 16. per tot.* Bened. Carpz. *d. regal. th. 122. per tot.* apud Arumæ *discurs. 15. vol. 3. eleganter* Dn. Dav. *Mæv. adjus Lub. l. 1. Quest. pralim. 2. n. 53. & seqq.*

C

Ita

Ita de Ducibus antiquis ad modernos argumentum & æquiparationem penitus rejicit Thom. Minad. *in const. Regn. Tit. de success. Ducū Com. &c. verb. Comit. &c. n. 3. Frec. de sub feud. tit. quis dicatur Pap. n. 1. lib. 2. Rudolphin. tract. de orig. & dignit. Duc. Italia. n. 322. & plurib. seqq.* à diversis autem & separatis non rectè infertur. *per tex. in l. fin. D. d. calum. L. Papinianus exul. D. de minorib. L. Iulianus D. de condict. indeb. Everhard. in Topic. loc. à separatis, eleganter. Ludolph. Schrader. conf. 3. num. 184. ut & conf. 14. num. 35. Hardvig. à Dassel. conf. 29. n. 24.* Cum diversitas factorum faciat etiam juris dispositionē esse diversam. *l. si ex plagis §. div. D. ad leg. Aquil. ac diversaratio reformet pactum. l. interpositas, C. de transact. Anton. Quetta. consil. 8. num. 5. ac consil. 25. numero 18. Tiraquel. de retract. convent. §. 2. Gloss. 1. n. 63. eleganter Nicol. Reusner. consil. 22. num. 92. & seqq.* Hinc Doctores dicere solent, de rebus plurimum differentibus, idem jus statui non potest. *arg. l. Quintus Mutius 27. §. argento D. de aur & arg. legato l. naturaliter 12. & l. permisceri. §. 2. in pr. D. de acquir. possess. Cravett. conf. 561. n. 6. Nicol. Reus. conf. 19. n. 181. lib. 1. ac dict. conf. n. 22. 94.*

VIII. 11. *Resp.* Hoc veniam ætatis indulgendi jus de reservatis Imperatoris est, habitâ ratione Principum ac Statuum Imperii immediatorum, quibus nemo majorrennitatem ac Principatus sui administrationem concedere potest, nisi solus Imperator, prout ex supra relatis exemplis patet. Quòd autem Imperii Status eandem veniam ætatis subditis suis indulgere non possint, exinde minimè infertur, nec ullam urgentem rationem video, cum illi ab Imperatore, quoad territoriū & subditos cum omnibus Regalibus, utique etiam de jure concedendi veniam ætatis investiti sint; ita censet etiam Besold. *disput. de Regal. cap. 3. thes. 5. in fin. Thes. practic. edit. 2. Dn. Knipschild tractat*

tractat. de Civitat. Imper. liber. lib. 2. cap. 4. num. 54. Ex quibus patet, quàm augusta & illustris sit Statuum Imperii potestas, circa jus indulgendi veniam ætatis, ut illud pariter, in eorum territorio, quàm Reges exteri in suis Provinciis, liberè exercere possint. Ita in Ducatu *Württembergico* Princeps noster Serenissimus vigore jurisdictionis territorialis veniam ætatis subditis suis elargiri, ac minores in super promajoribus declarare solet; de qua extat. Tit. in *Gürfl. Würtemb. Lande. R. part. 2. tit. 27. fol. 314.*

CAPUT III.

De jure & potestate Curatorum illustrium, circa ætatis indulgentiam aliarumvè personarum.

SUMMARIUM.

- I. *Asseritur: Curatorem aut Locumtenentem Principis Imperii minoris habere jus concedendi veniam ætatis; & probatur aliquot rationibus.*
- II. *Idem ulterius confirmatur, addito testimonio Canonistarum & consuetudine Burgundie.*
- III. *Ex dictis infertur: I. Curatores aut Locumtenentes ejusmodi posse Officiales & Magistratus constituere. 2. posse leges & statuta condere. 3. Posse consentire in alienationem Feudi.*
- IV. *Quibus additur: Curatores aut Locumtenentem ejusmodi posse Investituram facere & Domino directo in jure retentionis prejudicare.*
- V. *Infertur. 4. eundem posse in petenda Feudi titulati investitura renovatione juramentum fidelitatis prestare. 5. posse debitoribus literas moratorias concedere.*
- VI. *Allegatur Constitutio *Württembergica* congruens constitutioni Leonina. Et potestas concedendi veniam ætatis Magistratibus *Würtemb. Municipali*bus denegatur.*
- VII. *Limitantur prædicta. I. eo in casu, quo consuetudine Civitatis hoc jus Senatui comperit.*
- VIII. *Limitantur. 2. nisi Civitas Municipalis singulari Principis privilegio hoc jus obtinuerit, vel Senatus Principem representet*

ret. Quod illustratur statutis Ducatus Württembergici, Hollandia, Lugduni Batavorum, Roterodami, Antverpia, Meplina.

IX. Limitantur. 3. nisi statuto aut diuturna consuetudine Civitatis

etate legitima vicesimo anno definiatur Quod illustratur statuto Turonensi, Sicilia item, & Hungaria.

X. Limitantur. 4. nisi Imperator alicui Viro egregio & optimo merito hoc jus concedat.

I.

 Ueritur hoc loco: An Curator, Administrator aut Locum tenens Principis Imperii in minorenni etate constituti jus & potestatem habeat concedendi veniam etatis? Quod omnino Affirmandum censeo. Tum 1. quod jura gratiosa quæ neque in damnum Reipublicæ vergunt, nec alienationem continent, Vicariis & Locum tenentibus prohibita non sunt. arg. A. B. cap. 5 in verbis ibi: Ein Verweser oder Pfleger des Reichs: Nicol. Bets. de pact. famil. illustr. cap. 7. pag. 223. & seqq. Anton. Freundeberg. de rescript. morat. tit. 6. concl. 13. num. 4. Hinc vulgò Doctores tradunt, quod Tutor vel Coadjutor Regius, liberam regnandi habeat potestatem & administrationem in Regno vel Principatu, non tantum quoad bona, sed etiam quoad exercitium Regaliorum. arg. cap. grandi. ubi Joann. de Imola X. de supplend. neglig. Prelat. Bald. & Jason. in l. fin. C. de testam. milit. Baesa de decimis cap. 9. num. 13. Joann. Guttierrez. de tutel. part. 3 cap. II. num. 5. Tum. 2. quòd Locum tenens ipsius Principis, vel Pro-Rex, aut Vicarius, regulariter omnia ea possit, quæ ipse, cujus vices gerit, facere posset; Eiusdemque privilegiis ac prærogativis omnibus gaudeat, & superbiat. per text. in l. 1. C. de Offic. Vicar. l. 1. C. de Offic. ejus, qui vic. al. l. unicuiq. 7. C. de prox. sacr. scrin. lib. 12. Can. si Episcopus. caus. quest. 6. Ægid. Brossius in oper. tit. de Principe. numero 87. Ro-

Rosenthal. *de feud. cap. 9. Conclus. 30. membr. 1. numero 5.*
 Martin. Mager. *de advoc. armat. cap. 7. num. 722.* Stephan.
 Gratian. *discept. forens. cap. 106. num. 16. & 23.* Don Garfia
 Mastril. *de magistr. lib. 1. cap. 6. per tot.* Francisc. Pegna
De jure & potestate Vicarii Episcopi loquens, decis 409. num.
 3. Alios Authores pro more accumulatur Anton. Freundeb.
dict. conclus. 13. num 12.

II. Hujus rationis etiam hæc Ratio est, Quod Curator
 Administrator Principis minoris habetur & est Locumtenens
 Generalis in Ducatu: Quæ qualitas illud operatur, ut
 in absentia aut sub minorennitate Principis repræsentet
 præponentem, vel Principem minorem, adeò, ut omnia ea
 facere possit, quæ Princeps ipse, cujus vices gerit, dum
 Princeps Pupillus, aut minor, ob defectum legitimæ
 ætatis, ab administratione excluditur, *per dict. Canon. Epi-*
scopus. Cons. 2. Quest. 6. Balzeran. *de feud. lib. 2. de prohib.*
feud. alien. per Frid. num. 41. Mart. Frecia. *de subfeudis. Cap.*
Quis dicatur Dux. num 13. & 35. Unde Canonistæ di-
 cunt: Si Pontifex, ob inhabilitatem supervenientem Epi-
 scopi, Vicarium creat, ille ob authoritatem acquisitam,
 etiam præsentem Episcopo, omnia ea administrare possit,
 quæ ipse Episcopus, si habilis esset. *post Bart. in l. 1. §. hi,*
quibus D. d. legat. 1. Jacob. Strozzi *in terminis de potestate*
Vicarii loquendo, lib. 2. Quest. 64. numero 5. Hinc in
 terminis Gubernatoris Comitatus Burgundia tradit Joannes
 Grivellus; Quòd in materia assensus Regis. & Investitu-
 rarum sumendarum, Vicarii potestas ita par sit Regis pote-
 stati, & alterius superioris, ut si in contractu rei feudalis
 reservatus sit Regius assensus, & si Locumtenens, sive
 Gubernator Generalis, sive Vice-Rex consentiat, illius
 consensum idem omninò operari, ac si ipse Rex
 consensisset. Ac quicquid faciat Locumtenens & Gu-
 bernator in absentia Principis, non respiciat ipsum, sed at-

tribuatur ei, cuius vices gerit. Joan. Grivel. *decis. Dolan. 112. num. 5. ubi ita decisum fuisse tradit in fine.*

III. Proinde ex his traditis *inferunt Doctores* 1. Quòd Pro-Reges, Locum tenentes, & Curatores Illustrium personarum possint Officiales & Magistratus creare, & constituere. Capyc. *decis. Neapol. 135. Cabedo decis. Lusitan. 21. part. 2. Franc. Mart. decis. Delphin. 795. Don Garf. Mastrill. de magistrat. lib. 5. cap. 6. num. 190. 11. Inferunt ex prædictis. Quòd Curatores illustrium personarum leges & statuta condendi potestatem habeant, siquidem statuta condere est pars administrationis & regiminis. Morla in *Empor. jur. tit. 1. num. 20. post Bald. cons. 376. vol. 5. Quod benè deducit Francisc. de Caldas tr. de restitut. verb. sine Curatore. num. 121. fol. m. 78. Guttierrez. de tutel. part. 2. cap. 18. num. 47. Don Gars. Mastrill. dict. tractat. lib. 3. cap. 3. num. 41. Qui tamen pro cautela addit, consultius esse, ut Curator illustris hæc statuta, cum consilio Magnatum, convocatis Comitibus, condat, & ordinet: sub num. 42. Caldas. dict. loc. num. 121. in fin. Vtteriùs III. infertur, Quòd Locum tenens, Administrator Ducatus, ac Curator Pupilli illustris facultatem habeat concedendi consensum in alienatione feudi; Per hanc rationem, quòd Curator Principis illustris, sit & habeat naturam & qualitatem Procuratoris generalis, habentis mandatum cum libera: Prout bene & latè docet Andr. de Rampinis, aliàs dictus de Isernia, de *prohib. feud. alien. n. 13. Jacob. de S. Georg. de feudis §. Vicarius num. 8. Joann. Grivell dict. decis. 1120. num. 6. Ad instar Procuratoris Cæsaris: qui habet mandatum cum libera, per l. 1. in pract. D. de Offic. procur. Cæsar. Natta consil. 428. Anton. Sola ad Constit. Sabaud. tit. de feudis Decreti Ioland. part. 2. Gloss. 2. num. 14. fol. m. 142. benè Schrader. de feud. part. 4. cap. 1. num. 70. cap. 1.***

IV. Et hoc adeò verum est, ut non tantùm Investituram facere possit. sed etiam Domino directo in iure retentionis præjudicare queat; Secundum Jason. *in cons.* 102. n. 2. vol. 1. Decian. *respons.* 404. n. 4. *acresp.* 407. Mozz. *de feud. tit. Qui feud. dar. poss. num* 23. Francisc. Milan. *decis. Sicil.* 8. num. 56. & *seqq.* Quod exemplificat & illustrat Anton. Sola *in Camera Ducatus Sabaudia*, quæ investituris præest. Nam cum illustris Camera Ducatus Sabaudia representet Principem, secundum Guido Papæ *dec. quest.* 19 & 30. Roland à Valle *consil.* 70. vol. 1. Ideò mandatum habet cum libera, cum potestate agendi omnia ea, quæ speciale mandatum exigunt. Anton. Sola *dict. gloss.* 2. numero 15. Dec. *cons.* 404. num. 5. Quam illationem declarat Rosenthalius; Modò Administrator & Curator Principis Minoris ea agat, quæ alias Princeps facere, solitus fuerit, Quod latè deducit Isernia *de feudis. titul. de prohib. feud. alien. num.* 12. & 13. Rosenthal. *de feud. cap. 9. membr. 1. Conclus.* 30. num. 8. lit. H. Vide Molinæ. *ad consuet. Paris.* §. 14. num. 9. *seqq.* Aliter censet Schrader. *dict. part. 4. cap. 1. num.* 73.

V. *Infertur* IV. ex præfatis, Quòd Curator & Administrator Principis pupilli, aut Minoris, in petenda feudi Titulati investituræ renovatione, juramentum fidelitatis absque speciali mandato præstare possit, Siquidem ipsorum officium eis est pro mandato, uti *arg. l. videamus.* 4. *Vbi.* Jason. *D. d. in lit. jur.* Jacob. de St. Georg. *de feud. vers. Qui quidem investiti. num.* 12. Schrader. *de feud. part. 6. cap. 4. num.* 34. D. m. Bocerus *de investit. cap. 4. num.* 33. Vult. *de feud. lib. 1. cap. 7. n.* 34. Præterea ex jam *dictis* V. *infertur*, Quòd Administrator Ducatus, aut Curator Principis Imperii, in minori ætate constituti, Jus & potestatem habeat, debitoribus obærat, & casu fortuito pro
nunc

nunc solvendo non existentibus, concedendi literas moratorias, quas vulgò *Quinquenellas* vocant. Sicuti hoc in terminis agit, per rationes pro & contra adductas Anton. Freundenberg. tractat. de Rescript. *morat. tit. 6. Concl. 13. num. 17. & per totum.* Ex quibus deductis firma manet supra resoluta quæstio, Quòd Curator Principis Minoris, ac Administrator Ducatus, jus & facultatem ætatis veniam concedendi, æquè ac ipse Princeps Principalis, ac Dominus in Ducatu, habeat. Quàmvis latè dissentiat in terminis Bertazzol. *consil. civil. 12. num. 14. & seqq.* ubi tradit: hoc jus pertinere ad reservata Principis, ad quæ Curator manus suas extendere non audeat. Aliter dissentit aliquatenus in terminis generalibus Don. Mastril. *tract. de magistrat. lib. 5. cap. 6. num. 195. & seq.*

V. Cæterum hoc ipsum jus indulgendi ætatem legitimam Cujusvis loci Magistratui in hoc Ducatu Württembergiæ concessit Serenissimus *per dict. tit. 27. in pr. Besold. in delib. lib. 1. tit. de ven. atat. fol. m. 78.* Sanè ex Novella Leonis Imperatoris 28. constat, quòd jam olim Imperator concesserit, veniam illam impetrari posse à cujusvis loci Magistratu, plenam jurisdictionem habente, quòd hoc beneficio omnes etiam in remotissimis Imperii Romani ditionibus constituti frui possint; Quod alioquin ob immensam ejus amplitudinem prorsus impossibile erat, ut ipse Imperator Leo ibidem attestatur. Nicol. Bets. *de pact. famil. illustr. cap. 7. fol. 274.* Quæ Novella aliquatenus, præsertim respectu Magistratus Municipalis moribus Württembergicis congruit; Etiam si aliàs Constitutiones Leoninæ in Imperio vim legum haud obtineant, vid. Hunn. *de interpretat. jur. lib. 1. cap. 6.* Nec desunt quoque quidam ex Doctoribus, qui hanc auctoritatem etiam *Senatui Civitatum* attribuant; forsitan moti per
leg.

leg. deniq; 3. de minorib. inter quos est Cagnol. *ad l. 3. D. de jurisdictione. num. 280.* huc faciunt ea quæ tradit Anton. Fab. *in rational. ad d. l. deniq; 3. D. de minor.* Quod tamen rectè displicet Turamino *ad l. 9. D. de legib. num. II.* vid. hîc quoque rationes dubitandi & decidendi apud Anton. Fabr. *d. l.* Cùm non solum Imperator Severus, hæc Consul & Præsidium Decreta ceu ambitiosa jam pridem sustulerit ac potestatem permittendi Minoribus rerum suarum administrationem sibi soli reservavit. *per d. l. deniq; 3. D. de minor.* Anton. Faber. *in Rational. ad d. l. 3. lit. C.* Sed etiam, quod ætatis modus publica legis autoritate definitus, à Magistratu municipali mutari nequeat, ideò hoc tantum ab Imperiale clementia impetrandum. *L. 1. in pr. C. de his, qui ven. atat. cum leg. seqq.* Gæddeus *ad d. l. Princeps 21. num. 20. D. de verb. signif.* Hilliger in Donell. *Enucl. lib. 21. cap. 12. in notis lit. Z.* Cum Magistratus Municipalis, legis aut juris statuendi potestatem minimè habeat, sed hoc jus ad Imperii status pertineat, ac proprium sit Principum immediatorum. Henning Gædden. *conf. 36.* Sichard. *conf. feud. 5. num. 4. & 5.* Niel. *de feud. disp. ult. thes. 2.* Besold. *conf. 81. num. II.*

VII. Quod tamen limitatur I. eo in casu, quo consuetudine Civitatis hoc jus veniam ætatis dandi Senatui competeret; Regalia enim etiam consuetudine acquiri possunt. Quæ enim potest Princeps concedendo, ea potest facere consuetudo introducendo habet enim vim decreti & constitutionis, *per text. in l. 1. §. deniq; ubi Bart. & Doct. D. de aqua pluviâ arcend.* Adeoque naturam sapit privilegii. *per text. in l. semper 5. D. de. jur. immunit. l. 2. §. ductus aqua. D. de aqua quotidiana & astiv.* Jason *in l. de quibus. 27. D. de legib.* Bald. *in l. si solennibus 7. Cod. de fid. Instrum.* Jason. *consil. 46.* latè & eleganter. Nic. Reusner. *conf. 11. num. 142.*

ac imprimis *num. 159. & seqq.* quod confirmat post alios Hadvvig à Dassel. *consil. 45. num. 52.* Pro lege & ipso jure communi habetur, à quo non licet recedere *l. 2. §. portio D. ad leg. Rhod. de jactu. l. Divus. D. de rest. in integr.* Jacob. Rebuff. *ad l. lege censoria. 203. §. respondit. D. de verb. signif.* Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 992. n. 17.* Ac ea, quæ usitata sunt, & consuetudine frequentata, in naturam contractus quodammodo transeunt, *per l. quod si nolit. 31. §. quia assidua. 20. D. de edil. edict. latè Tiraquell. de retract. convent. in fin. num. 127. & seqq.* Nicol. Reusn. *consil. 23. num. 76.* quod præclarè more suo deducit Ludolph. Schrader. *consil. 10. num. 290. & seqq. ac num. 323.* Prout de quibusdam Civitatibus Hanscaticis in primis verò de civitatis *Stralsundensis* consuetudine testatur *Dn. Mævius*; Quibus in locis usu invaluit, ut Curatores in Senatu Civitatis compareant, Minorem annum jam vicesimum fortè aut ultra egressum, negotiis suis & discretioni sufficientem esse attestantur, ac bonorum administrationem apud acta ipsi minori deferant, insuper petendo, ut à cura liberentur, & adolescens pro Majore declaretur. Quod à Senatu prævia causa cognitione, ac probata Minoris discretionem haud difficulter impetratur. *Dn. & Amicus meus David Mævius. Syndicus Stralsundens.* *in lvs Lubec. lib. I. titul. 2. art. 7. n. 29. & 30.*

VIII. Limitantur II. prædicta, nisi Civitas Municipalis Satuto Principis, aut singulari ejusdè privilegio, hoc jus dandi ætatis veniam, obtinuerit, vel Senatus Civitatis ipsum Principem in hoc jure repræsentet; qualiter de Senatu Civitatis Mediolanensis in hisce terminis supplementi ætatis minorennis attestatur & respondet *Jacob. Menoch. consil. 478.* Ita in Ducatu *Virtembergico* cuilibet Magistratui Civitatis ex singulari privilegio prin-

ci-

cipali concessum est, Adolescentibus vicesimum annum
complerum habentibus, veniam ætatis elargiri, eosvè à
Curatela liberare, in verbis: Die junge Leuth/ welche das 20.
Jahr ihres Alters erreicht/ der Pflegschaft von unsern Ampts
Leuthen und Berichten erlassen / u. Fürstl. Württemberg. Landts
Recht. part 2. tit. 27. Contra Constitutionem Divi
Severi & Antonini, Qui Consulium Decreta veniæ ætatis,
pro ambitiosis censuerunt. in l. deniq. ubi Anton. Faber.
D. d. minor. Paul. Montan. de tutel. cap. 37. Reg. 2. num. 33.
Simili modo in Hollandia, vicinisque Provinciis Confœ-
deratis moris est, ut nonnullæ Civitates, Adolescentes mi-
norenes à tutela & Curatela liberandi jus & facultatem
habeant. Idque arg. Novell. Leon. 28. in fin. Ita Bataviæ
Civitas Lugdunensis jure indulgendi ætatem majorem gau-
det. Consuet. Lugdun. art. 104. Pari jure & more al-
ma Amstelrodama utitur. Ordin. von Vvescam. Amstelr.
art. 24. De Civitate Roterdamensi Seelandiæ, veniam
ætatis Minoribus attribuere, legimus in Consuet. ejusdem
art. 38. Nobilissima Brabantia Civitas Antverpia co-
dem jure & facultate fruitur, secund. Consuet. Antverp. tit.
43. art. 83. Civitatem Mechlinam, quâ supremum
Flandriæ judicium seu Parlamentum residet, jus & liber-
tatem adjudicandi Minoribus ætatem legitimam habere,
constat ex ejusdem statutis tit. 19. art. 24. Hug. Grot. in
Introduct. lur. Belg. I. B. 12. D. num. 5. Simon à Groene-
weeg. de leg. in Holland. abrog. ad l. omnes 2. num. 1. C. de his.
qui ven. ætat.

IX. Limitatur III. Nisi consuetudine aut statuto
Provinciae vel Civitatis, memoriam hominum exce-
dente, ætas legitima vicesimo anno definiatur; Qualis
consuetudo universalis Provinciae, non tollitur per con-
cessionem veniæ ætatis, aliàs soli Principi reservatam;
Quoniam universalis dispositio super legitima ætate,

certi Populi, sublata non est per concessionem singularem, veniæ ætatis Principi reservatam; Multa enim sunt prohibita in particulari, quæ in universali valent *per l. in tantum D. de reb. dub. l. in modicis §. universitatis. D. de contrah. empt.* Ita consuetudine seu statuto Turonensi Galliæ Provinciæ, huic juri Regio derogatum est, dum adolescentis tutela decimo octavo ætatis anno finitur, ac Minor pro Majore reputatur. Joan. Saison. *de Cons. Tur. tit. 31. art. 1. verb. usques.* Pari modo statuto Mediolanensi cautum est, ut quilibet Civitatis & districtus Mediolanensis, ætatem legitimam in judiciis & in omnibus aliis actibus habere intelligatur, ex quo annos viginti completos attigerit. Carpan. *ad statut. Mediolan. cap. 452.*

In Regno utriusque Siciliæ primæ lanuginis Adolescens, quam primum duo de vicissimum annum compleverit, pro Majore reputatur, ac liberum de rebus suis disponendi arbitrium acquirit; per *Constit. Regn. Neapol. Regis Frid. lib. 2. tit. 42. Choppin. de Paris. morib. lib. 2. tit. 3. num. 2. Mastrill. de Magistr. lib. 2. cap. 5. num. 55.*

In Regno Hungariæ, legitima & perfecta ætas, post elapsam viginti quartum annum in adolescente censetur, quo completo, universa bona & quælibet jura possessionaria vendendi, permutandi & quocumque modo voluerit alienandi, plenarium habet facultatem, teste Stephan. Werbeuzi *in Trip. jur. Hung. part. I. tit. CXI.*

X. Limitatur IV. Nisi Imperator ex singulari gratia alicui Viro egregio & optimè merito, veniam ætatis indulgendi jus & potestatem concedat, quod plerunquæ in creandis Comitibus Palatii contingit. Hinc *Bartolus Jureconsultorum Lucernæ* refert, quòd Imperator *Carolus IV.* ei, ejusve descendentes (quoscumque Legum Doctores esse contigerit) inter alia multa privilegia & illud quoque dederit, ut per universum Imperium Romanum

num

num ætatis veniam cuicumque concedere valeant, servatâ tamen à Legibus requisitâ formâ, Bartol. tractat. de testib. num. 8.

CAPUT IV.

De Requisitis, ad concedendum ætatis
veniam, necessariis.

SUMMARIUM.

I. Raritas concessionis veniæ ætatis intimatur ob fragilitatem minorennis ætatis. II. Exprimuntur requisita ad indulgentiam veniæ ætatis. 1. adulescentia. III. 2. Morum probitas, quæ constare debet Principi aut Iudici, quod more Polonia illustratur. IV. 3. Impletio anni viceesimi, in masculis; octavi & decimi, in foeminis. V. Q. An Status Imperii necessario ad observationem hujus legis astringantur? Aff. 1. ob generalitatem rescriptorum Imperatoriorum. 2. Quia viceesimus annus pro forma ætatis constitutus est.	VI. Additur: formam esse servandam quod illustratur exemplo rei testariæ. VII. Author contrariam sententiam defendit. 1. Quia definitio viceesimi anni est juris positivi. VIII. Quæ definitio à Leone Imp. non est posita, nec requiritur moribus Hollandiæ. 2. Quia multi contra hanc legem ætatis veniam concesserunt, e. g. Rudolphum II. & Gallia Reges. IX. Inde extenditur hoc ius ad Principes Imperii. 3. Quia praxis quotidiana in usu hoc esse ostendit.

I.

Veruntamen, quoniam minorennis ætas multis captio-
nibus & illecebris exposita est, sicuti tradit Jureconf.

Ulp. *in l. 1. D. de minorib.* Dum adolescentes plerunq̄ue grandævi consilio esse cupiunt, ut dicit Imperator Theodoricus apud Cassiodor. *lib. 7. variar. Epistol. 41* Princeps enim sua indulgentiâ maturitatem consilii, quam tenera ætas minoribus denegat, dare non potest; ut considerat hoc optimè Mar. Socin. *consil. 63. n. 50.* Simoncell. *de decret. minor. lib. 3. tit. 8. inspect. 3. num. 27.* Sanè ne minores pro beneficio patrimonii, detrimentum ac diminutionem petant, solet Princeps non nisi per rarò, vel magna de causâ præcoci sapientiæ fidem adhibere, *arg. l. de niq̄. 3. D. de minor.* Anton. Perez. *in Cod. tit. de his, qui ven. etat. num 3.* Nec aliter, nisi præviâ & exactâ causæ cognitione, & inquisitione hoc jus legitimæ ætatis concedere, de qua est *l. omnes, 2. D. de his, qui ven. etat. impetr. ac tit. Cod. Theodos. eod. tit.* Claud. *tract. de offic. judic. cap. 3. num. 14.* Quem refert Roland. à Valle *consil. 7. num. 95. lib. 3.* Duaren. *ad hunc tit. Cod. in pr.* Vide etiam omninò hic Petr. Rebuff. *in tract. de Regest. seu lib. Baptism. art. 1. Gloss. 1. num. 22. & seqq. oper. tom. 2.* Bets. *d. tract. de pact. famil. illustr. cap. 7. fol. 273.* Dn. meus Bocerus *tractat. de Regal. cap. 2. num. 131. & seqq.*

II. Adolescens autem, qui honestate morum præditus, paternam frugem & majorum patrimonia præter ætatem gubernare cupit, ille certas solemnitates, quàm strictè observare & adimplere tenetur; siquidem in venia ætatis impetranda, pro forma seu substantiâ actus, in causæ cognitionem venientis, Requiritur *Primo*, ut is, qui perfectâ & majorennem ætatem à Principe impetrare vult, sit adolescens, seu minor viginti quinque annis, quod probatur per *leg. 2. in pr. ibi, omnes adolescentes. C. de his, qui ven. etat. impetr.* Nam si impetrans justæ esset ætatis, ei haud opus foret, ut veniam ætatis peteret, imò frustrâ impetrare.

trare.

traretur: per leg. I. C. de Thesaur. 15. lib. 10. Petr. Rebuff. dict. tract. art. I. Gloss. 1. n. 23. Jacob. Cancer. lib. 1. variar. Resol. cap. 7. num. 15. Paul. Montan. de tutel. cap. 37. Regul. 2. num 51. & seqq. qui ista requisita examinat. Et hoc facit ad intellectum & differentiam juris Lubeccensis in art. 7. lib. 1. tit. 2 quo cautum & consuetum est, ut is, qui reverà major 25. annis existit, si bonorum suorum administrationem suscipere velit, unà cum Curatore coram Magistratu loci compareat, ac sese pro majore (qui reverà talis est) declari petat, aliàs pro majore non censetur, Et hoc eodem jure ad præpediendas varias lites requiritur, quæ ex incertitudine ætatis oriri possunt. arg. l. cum te minorem. 9. C. de probat. Mudæ. adl. 4. C. de minor. David. Mey. in Jus Lubec. lib. 1. tit. 2. art. 7. num. 10. per tot.

III. Secundò requiritur, sicut adolescens, sive mas, sive foemina, sit animo probus, moribus honestus, ac vita frugalis; per text. in l. 2. in princip. & §. I. Cod. de his, qui ven. et at. Quod hisce verbis expressit Patriæ statutum Wirtembergicum: Die jenige junge Leuth / welche ihrer Geschicklichkeit halber der Pflugschafft zu erlassen seynd. Fürstl. Württemb. Land. Rechte part. 2. tit. 27. De quibus Persius; Ingenium & prudentia velox ante pilos. AZO. in Summa Cod. dict. tit. de ven. et at. Anton. Perez in Cod. eod. tit. num. 2. & 3. Ac ut ait Imperator, Constantinus; Quos morum honestas, mentisque solertia quasi certâ famâ commendat; Hos verò propter pudorem & verecundiam in coetu publico demonstrari, testibus non cogimus, text. in l. un. Cod. Theodos. de his qui ven. et at. Et de hoc necesse est ut constet Principi, aut judici, ut actis inscribatur, antequam ætatis venia impetretur, teste Carolo Ruino. cons. 126. vol. 5. de quo etiam Roland à Valle cons. 7. n. 94. vol. 3. Petr. Rebuff. in tractat. de Regest. seu lib. Baptism. art. I

art. I. gloss. 1. num. 24. Ernest. Cothman. consil. 44. num. 23. vol. 2. Anton. Perez. in Cod. d. t. de ven. atat. impetr. num. 3. Unde in Regno Poloniae consuetum est, ut Regia Majestas, non prius ætatis veniam & privilegium nisi viso prius adolescente, indulgere soleat; attestante Andr. Lipskio dict. observ. 10. num. 7. cent. 2.

IV. Tertium requisitum est, ut Masculus vicesimi anni metas impleverit. *per d. l. 2. in pr. Cod. d. t. Ac ut jus Parisiorum sese habet; ayant d' age de vingt ans accomplis. Claud. Guerin. ad lus Paris. art. 272. Et plenè quidem prout ait Constantinus Imperator in verbis: Ita ut demum ætatis veniam impetrare audeat adolescens, cum vicesimi anni clausa ætas adolescentiæ, patefacere sibi januam cæperit, ad firmissimæ juventutis ingressum. text. in l. un. Cod. Theod. dict. tit.* Sin foemina fuerit, tum demum hanc indulgentiam petat, cum octavum & decimum annum egressa fuerit, *per d. l. omnes 2. §. 1. Cod. eod. titul. Rebuff. dict. tract. art. 1. Gloss. 1. num. 25. & 32. Bartol. Bertazzol. consil. Civil. 12. num. 20. Joan Saison. ad consuet. Turonens. tit. 31. art. 1. vers. Jusques. D. Bocer. d. c. 2. num. 233. Quoniam in foeminis celerior est cursus prudentiæ muliebris. Nicol. Bets. d. tr. de pact. famil. illustr. cap. 7. fol. 273. seu, ut loquitur hîc Accursius in Gloss. d. l. 2. Non quòd prudentiores sint, sed quod mala herba celerius & plus crescat, quàm bona, Idem Duaren. ad tit. Cod. de his, qui ven. atat. impetrar. Azo in summa Cod. dict. tit. pro 1. Idque ad exemplum pubertatis, cum foemina duobus annis citius pubescere, Imperator constituerit, in pr. Instit. quib. mod. tut. fin. ubi Schneidew. Vnlst. Harprecht. & Dd. Anton. Cont. lib. 2. lect. suscipiv. cap. 13. Alii aliam rationem adferunt, nempe quòd Foeminæ, cum sint minoris vitæ, quàm masculi, citius perficiantur, sicuti contingit in quolibet animali, quia*

quan-

quanto res est brevioris vitæ, tantò citiùs perficitur. Glos-
sa in l. qua etate. vers. fed quæro. verbo completum. D. de testam.
Tiraquell. l. 4. Connub. gloss. I. part. 9. num. 43. Surdus. de
aliment. tit. 8. Privileg. 58. num. 1. August. Barbosa ad l. 2.
num. 8. C. de his, qui ven. atat. facit huc Franciscus de Amaya.
lib. 3. Observ. cap. 5. num. 31. & seqq. Conrad. Oleman disp.
ad Instit. Gyphan. 6. thes. 11. & 15. Sanchez. de matrim. lib.
7. disp. 32. num. 16.

V. Quæritur autem hic? *An Princeps vel Status Im-*
perii necessario ad observationem l. 2. Cod. de his, qui veniam
atat. impetr. astrictus sit, nec aliter masculo vel fœmina etatis
privilegium indulgere queat, nisi adimpleto anno vigesimo, vel
decimo octavo? Et quidem hoc affirmandum esse ex se-
quentibus fundamentis videtur. Primò exinde, quòd
rescripta Imperatoria sint generalia, ac universos & singu-
los Imperii subjectos obligent, ideo eisdem derogare ne-
mo potest, nisi Imperator, qui ea rescripsit. *per text. in l.*
prætor. ait. 3. §. Divus. 5. ibi, Imperialia statuta suam vim
obtinere. D. de sepulchr. violat. Nec concedendum
est, ut jus Civile tot vigiliis constitutum & excogitatum,
tam facilè evertatur. *per l. 2. §. si quis à Principe. D. ne quid in*
loco publ. Quoniam ea, quæ ad jus rescribuntur, pe-
rennia esse debeant. *text. in l. 2. Cod. de rescript.* Cravett.
cons. 172. Bald. ad l. 2. Cod. de tempor. appell. Sebast. Medic.
in tractat. Regul. part. I. Reg. I num. 100. Anton. Perez. in
Cod. tit. de Rescript. num. 4. Francisc. Mignon. ad consuet.
Andegav. art. 64. fol. 25. Anton. Freundeberg. de rescript.
morat. conclus. 48. num. 79. Hinc Imperiali constitutio-
ne sancitum est, ut omnes Imperij Principes & Magistra-
tus, Recessus Imperij aliavè Rescripta Imperialia obser-
vando teneantur. *Reform. der Pollicey-Ordnung / cap. 17. §.*
Diweil aber solches / Sebast. Næv. in system. ad d. l. Prætor.
ait, 3. §. Divus. 5. numero 20. D. de sepulchr. violat.

E

Ideo

Ideò Imperij Principes & Status Constitutiones Imperatorū Aureliani, Constantini & Justiniani, *in dict. tit. Cod. de his qui ven. aet.* pro lubitu evertere non potuerant. Et hoc *secundò*, tantò minus; Quoniam Imperator *in d. l. 2. vicesimum* annum pro forma actus constituit, ne scilicet minoraliter, nisi adimpleto vicesimo anno, veniam ætatis impetrare audeat, quod satis evincunt verba *d. l. 2. in princ. ibi*: ita demum, quibus sibi ipsi quasi legem posuit. Certi enim juris est, quòd tempus alicui rei aut dispositioni præfixum, pro forma præscriptum censeatur. *per text. in l. scire 13. §. consequens. 4. D. de excus. tutor. Molin. ad Consuet. Parisiens. tit. 1. §. 201. gloss. 10. num. 6. Alder. Mascard. de statut. concl. 9. num. 10. Asinius de execut. §. 6. cap. 20. n. 16. Græven. lib. 1. concl. 124. consid. 1. n. 4. & 5. Monter. à Cueva decis. 20. num. 31.*

VI. Hinc vulgò dicitur, formam ad unguem servandam esse; quia de substantia actus censeatur, aliàs totus actus corrueret, *per text. in l. 3. in pr. D. oblig. & act. l. pacta conventa. 74. in pr. D. de contrah. empt. Bl. ad l. etiam. 5. n. 6. C. de execut. rei judicat. Bocer. de Regal. cap. 2. n. 132.* Forma enim essentialis, est variationis nescia, nec potest ullo modo alterari cum lex resistat. *per d. l. 3. in pr. d. l. pacta. 72. D. de contrah. empt. Ant. de Butr. in cap. fin. 7. notab. X. de restit. spoliat. Dec. in cap. prudentiam. notab. 4. X. de officio delegati. latè Centius tr. de censib. part. 2. cap. 1. quest. 1. art. 6. num. 13. usq. ad num. 19. Seraphin. de juram. privil. 130. num. 1. & seq. Quos recenset Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 786. num. 14. & seqq. ac cap. 853. num. 27. & 28.* Exempla habemus, in materia testamentorum, in qua Septenarius testiū numerus pro forma substantiali requiritur. *Jul. Clar. recep. sentent. §. testamentum. 2. 56. num. 2.* Similiter ætas quatuordecim annorum in testatore propter pericula & fraudes

des

des pro forma requiritur, quæ legibus mutari nequit, *text. in l. à qua atate & ibi Doct. D. de testament. Ludov. à Schora apud Kirchov. consil. 3. Quest. 5. num. 19. vol. 3.* vide latius hæc deducentem Anton Freudenb. *tract. de rescript. morat. conci. 48. num. 8. & pl. seqq.* 3. Hoc confirmat *d. l. 2. §. fin.* quæ cum clausula irritante munita est. *Heinr. Bocer. de regal. cap. 2. num. 133. in fin.* Privilegia contra leges impetrata nullius sunt momenti. Ita in terminis respondet *Socin. Jun. cons. 47. n. 37. vol. 1.* Ac in specie Principis inferioris. *Roland. à Valle consil. 7. num. 93. vol. 3.*

VII. Hisce tamen non attentis, contrariam sententiam veram dico, ac nihil video quid impediatur, quo minus Imperii Princeps circa vicesimi anni metas, Adolescentis ætatis veniam petentis aliud suppletivè ac dispensativè statuere & indulgere queat, etiam si octodecim tantum annorum existat, præsertim si talem dispensationem urgentes causæ postulent. Nam primò indubitatum est, quòd definitio vicesimi anni & quidem completi, in masculo ad impetrandam ætatis indulgentiam, ac bonorum suorum administrationem, sit merè juris positivi, & ab Imperatoris arbitrio liberrimo processerit, Nec potest firmior ratio reddi, cur masculus ætatis veniam petens, non minus in decimo octavo ætatis anno audiatur, & hujus beneficii capax sit, nisi quòd Imperatori non placuerit, *arg. §. sed & 9. Inst. de jur. Nat. gent. & Civ. l. I. in pr. D. de constit. Princip. l. fin. §. I. C. de leg. & Constit.* Siquidem jura, Adolescentes plenæ pubertatis, seu octodecim annorum, ad negotia & actus graviores gerendos admittunt, ut patet *ex §. cum ergò. Inst. quib. manum. non licet. Auth. si Captivi. Cod. de Episc. & Cler. l. precedere 28. D. de adopt. l. mola. 14. §. I. D. de alim. legat. Ludov. à Schora apud Kirchov. consil. 3. qu. 5. n. 19. vol. 3. Althusin Dicaolog. lib. 1. cap. 5. n. 21. & seqq.*

Ea autem, quæ merè sunt juris positivi, Principes & status Imperii in suo territorio mutare possunt, vel in contrarium statuendo, vel contrà dispensando, ac consequenter *dict. l. 2.* metas vicesimi anni principali auctoritate relaxare. Cùm Imperij Status in suis Provincijs & districtu statuta, non tantum præter jus Civile, illud declarando, sed etiam contra jus Civile illud abrogando, condere queant, *arg. l. 2. Cod. de offic. præfect. prætor. leg. 3. §. Divus. D. de sepulch. violat.* Heinrichmann. *consil. 36. tom 3.* Gail. *lib. 2. observ. 124. num. 2. ac lib. 1. observ. 36. num. 9* ubi Græven. Brünning. *de jur. univers. thes. 57.* Cöppen. *obs. feud. 8. num. 26.* David, Mævius *ad jus Lubec. lib. I. Quæst. prælim. 1. num. 56.*

VIII. Proinde si Princeps aut status Imperii ex certa scientia & de plenitudine potestatis, Adolescenti etiam minori 18. annis, ætatis veniam concedit, de ejusdem Principali judicio disputare, sacrilegii instar erit, sicuti tradit. *l. disputare 2. C. de crim. Sacrileg.* Præsertim cum nec Imperator Leo certam ætatem ad impetrandam hanc indulgentiam definiverit, dum hoc unum requirebat, ne bona Minoris labefactentur; Quod periculum cùm absit, supervacuum esse, ætatem expectare, censens. *Novell. Leon. 28. in fin.* Sicuti moribus quoque Hollandiæ, scrupulosa annorum probatio non requiratur, Simon. Groeneweg. *de legib. in Holland. abrogat. ad l. 2. C. de his, qui ven. etat. num. 3. & 4.* Mornac. *ad d. l. 2. num. 2.* *Secundò* in confirmationem hujus decisionis considerari possunt exempla passim obvia, dum Imperator ac Reges absoluti, contra dispositionem *legis 2.* ætatis veniam concesserint. Ita Imperator *Rudolphus 11. Christiano Dania Regi*, decimo septimo ætatis anno nec dum completo, veniam ætatis ob Regias dotes, & qualitates, solemnî decreto indulfit, uti ex Anton, Hering, *tractat. de fidejuss. cap. 7, n. 110.* tradit

dit novissimè Hermann. Hermes. *in Fasciculo juris publici. cap. II n. 119.* Ludovicus item Rex Hungariae & Bohemiae defuncto Vladislao regna, adiit annos natus 13, veniâ ætatis à Maximil. I. impetratâ. Idem Herman. Hermes. *d. tr. cap. II. numero 119.* ac idem in Imperatore quod ad dictæ legis 2. observationem adstrictus non sit, refert, Limnç. *in iur. Publ. lib. 2. cap. 9. n. 150.* Hermann. Hermes. *dict. loc.* Similiter Gallia Rex Illustri Domino de Roan. decimum septimum annum agenti ætatis indulgentiam Regijs literis concessit, quæ verificatæ & comprobatæ fuerunt, anno 1534 die 8. Januarii in magna Parisiensi Camera, referente oculati teste Petr. Rebuff. *tract. de regest. seu Baptism. libr. art. I. Gloss. 1. n. 25.* Quod exemplum refert quoque Joann. Papon. *lib. 16. tit. 2. Arrest. I.* Idem attestatur Duareus, quod in Gallia ij, qui gratiâ valeant, hanc veniam ante hos annos impetrare possint. Duaren. *in Comment. ad tit. de his, qui ven. etat.* Plura exempla ac insuper promulgata Arresta, refert Papon. *in Arrest. lib. 46. tit. 2.*

IX. Quod jus exemplo Imperatorum & Regum etiam ad Imperii Principes & status, quantum ad subditos, jure merito extendi potest; *per vulgatam regulam*, quòd Principes & status Imperij, respectu subditorum, Imperatoris vicarii in suo territorio, existant, ac quæ Imperator in Imperio respectu Regalium, ea Princeps in suo territorio valeat, cùm ejus jurisdictio, ratione subditorum abundè & efficaciter fundata sit, prout hanc Regulam exornant Gail *lib. 2. Obs 57. num. 2. ac de Pac. Publ. lib. 1 cap. 6. n. II.* Otto Meland, ad Noë Meur. *Process. part. 2. fol. 487.* Ruland. *de Commiss. part. 2. lib. 5. cap. 4. num. 51.* Matth. Stephan. *d. iurisdic. libr. 2. part. I. cap. 4. num. 35. & 36.* Tertiò omne ulterius dubium tollit praxis quotidiana Curiarum Principum, ubi indies ætatis venia Adolescentibus etiam vigesimum annum nondum ingressis

indulgetur, consuetudo autem est optima legum interpres. Text. in l. si de consuetudine. 32. cum l. 37. D. de legib. l. quod si. D. d. edil. edict. Matth. Stephan. de iurisd. lib. 1. cap. 1. cap. 18. num. 31. & 32. latè & eleganter. Joann. Petr. Fontanell. de pact. nupt. Claus. 3. Gloss. 2. num. 7. & seqq. Anton. Perez in Cod. tit. qua sit longa consuetudo. num. 9. ac potior quam statutum existit; Cravett. de antiquit. temp. in princ. num. 39. Besold. in delib. lib. 1. fol. 94. Quia consuetudo trahitur ad casus similes, quod non est in statuto. Angel. in cons. 52. Alexand. 119. n. 14. vol 6. Adest etiam alia ratio, quod sanctiora videantur esse, quæ moribus, quàm ea quæ legibus afferuntur; quia leges ut plurimùm dantur invitis & recusantibus ab eo, qui plus potest, sed consuetudo per se influit in mores hominum, sicut vel à natura putetur esse aut ab antiquis paciscentibus bono publico instituta sunt. Riminald. Jun. in cons. 759. n. 27. vol. 7. Quæ rationes & autoritates traduntur à D. Marta Neapol. part. 4. Summa totius Successionis legalis. quest. 6. art. 1. n. 25. Hinc consuetudo tribuit Quoque jurisdictionem, l. 1. C. de emancip. lib. 10. l. more, D. de iurisd. cap. cum contingat. X. de for. competent. Bellug. in spec. Princ. Rubr. 22. §. & quia quotidiana &c. per tot. Menoch. cons. 2. num. 308. seqq. Jacob. Cancer. Var. re. dict. tractat. Claus. 3. gloss. 2. num. 26. Quos sequitur Fontanell. sol. part. 2. cap. 2. numero 63. Adeoque etiam Regalia confert, per cap. super. §. praterea X. de verb. signif. Matth. Welsenb. consil. 46. n. 4.

CAPUT V.

De quatuor aliis requisitis in concessione
venie aetatis necessariis.

SUMMARIUM.

- I. 4. Requisite ad indulgentiam
venie aetatis exprimitur; delatio
literarum indulgentia ad Iudi-
cem.
- II. Id confirmatur intimatione to-
tius praxeos in hac re.
- III. 5. Requisite est, comparitio
in propria persona, quod confir-
matur aliquot rationibus, & illu-
stratur consuetudine Polonia.
- IV. Excipiuntur ab hac regula
Mulieres, ob aliquot rationes.
Q. An Majorennitas à die con-
cessionis rescripti, an verò judi-
cialis insinuationis currat? Aff.
posterius.
- V. 6. Requisite est: fundamenti
intentionis coram Iudice proba-
tio, quod illustratur praxi Cam-
era Parisiensis.
- VI. Q. An impetratio venie aetatis
valida sit, si petens reticuerit,
quod annum vicesimum nondum
attigerit? N. & rationes adfe-
runtur negationis.
- VII. 7. Requisite est: sententia
declaratoria.
- VIII. Adduntur duae observationes.
& praxis Hispania, Hollandia
atq; Seelandia refertur.

. I.

Requiritur (Quarto) ut adolescens hasce literas
indulgentiae obtentas, Iudici competenti of-
ferat, praesentet ac intimet, per d. l. de iur. 2. §.
Senatores. 2. Cod. de his, qui ven. aet. Gloss. in l. 1.
verb. impetraverunt. Cod. d. t. Intimatio enim necessaria
est, quo literae gratiosae apud Iudicem examinentur, ac pro-
batio eorum, quae in rescripto continentur, debite exigat-
tur; tum demum minor hoc beneficio aetatis gaudere po-
test,

test, quando indulgentiam hanc in Judicio intimaverit, quo rei propriæ administratio ei decernatur. *text. in l. ea que 4. C. de tempor. in integr.* Azo in *Summa Cod. de his qui ven. etat. num. 2.* Anton. Gomez. *Var. Resol. lib 2. cap 14. num. 12.* Roland. à Valle. *cons. 7. num. 98. vol. 3.* Duaren. *ad d. t. de his, qui ven. etat.* Rebuff. *tractat. de regeſt. seu libr. Baptism. art. 1. Gloss. 1. num. 29. in Opus. tom. 2.* Bets. *d. pact. famil. illustr. cap. 7. fol. 273.* Joan. Petr. Fontanell. *tract. d. pact. nuptial. Claus. 25. Gloss 3. num. 61. & 63.* Paul. Montan. *de tutel. cap. 37. reg. 2. num. 56.*

II. Et ex his elucet praxis literarum indulgentiæ ætatis, ut primò à Principe impetrentur, mox literæ istæ emanatæ judici ordinario presentantur, posteaque probetur id, quod in eis allegatum est. Rebuff. *dict. tract. artic. 1. Gloss. 1. num. 28.* Quæ intimatio seu comprobatio à Gallis dicitur *enterinement*, vel *interener*. Duaren. *in Comment. ad d. tit. Cod. de his, qui ven. etat.* Ac solent in Gallia rescripta ejusmodi ad Parlamenta dirigi, & à magna Camera probari, quemadmodum hanc Praxin attestatur Petr Rebuff. *in dict. tract. de Regeſt. art. 1. gloss. 1. num. 28 & 29.* Solet enim Princeps, ad gloriosam supplicationem adolescentis facilè ætatis veniam concedere, absque ulla etiam examinatione; Cùm ille ob multitudinem negotiorum totius Provinciæ, quibus intentus est, probationes exigere & audire non possit, proinde nec subito bonorum administrationem decernit, sed totam causæ cognitionem ad ordinarium cujusque loci Judicem remittit, *text. in d. l. deniq, 2. §. sed Senatores. 2. C. de his qui ven. etat.* Azo in *summa dict. tr. Cod. n. 2.* Duaren. *in Comment. eod. tit.* Joann. Petr. Fontanell. *d. tr. de pact. nuptial. Claus. 3. Gloss. 3. num. 63.*

III. Requiritur, Quintò: ut ipse impetrans adolescens

scens hoc rescriptum ætatis personaliter impetret à Princi-
de, nec per Procuratorem compareat, *text. in d. l. deniq. 2*
pr. ibi, ipsi per se hoc beneficium allegantes, ubi Gotho-
fred. *C. de his, qui ven. atat.* Azo *in summa Cod. dict. tit.*
sub n. 2. Duaren. *in Comment. eod. tit.* Johan. Brunnemann.
Comment. in Codic. eod. tit. Bocer. *d. Regal. cap. 2. n. 133.*
Paul. Montan. *de tutel. cap. 37. Reg. 2. num. 52.* Licet
enim regulariter quispiam suum rescriptum per Procura-
torem præsentare possit, hoc tamen in veniæ ætatis rescri-
pto fallit, quoniam ubicunq̃ue examinanda venit quali-
tas personæ, utpote an sit literatus vel honestæ vitæ, tunc
personaliter comparare tenetur. Ita Franc. *in cap. 1. de judic.*
in 6. quem allegat Petr. Rebuff. *dict. tract. art. 1. Gloss. 1.*
num. 28. Poterit enim ex personali præsentia iudicium
fieri morum, prudentiæ & ætatis, ac explorari ex sermone,
vultu, gestu, an in persequenda hac gloriosa supplicatio-
ne Principi obrepserit, ut ait Cassiodor. *lib. 7. var. epist.*
cap. 41. Francisc. Duaren. *in Comment. ad d. t. Cod. de his,*
qui ven. atat. Idq̃ue in Curia Francica observari, attestatur
Joan. Papon, *d. arrest. lib. 16. tit. 2. arrest. 1.* Proinde
in Regno Polonia moris est, ut Rex ætatis veniam non
prius, nisi viso optimùm Adolescente, ætatis indulgentiam
petente, concedere soleat; attestante Andrea Lipskio
Episcopo Cracoviensi *in observ. Pract. cent. 2. observ. 10.*
numero 7.

IV. In hoc tamen mulieres à viris differunt, eoq̃ue
privilegiatæ sunt. I. Quod illæ per Procuratorem rescri-
ptum præsentare & interinare, seu intimare ac ejus verifi-
cationē persequi possint; *per text. in l. deniq. 2. §. 1. ibi. misso*
Procuratore. ubi Johan. Brunnem. *Comm. Cod. de his qui ven.*
atat. Cujus jurishæratio est, quòd contra decorū sexus
muliebris sit, fœminā cætui publico demonstrari. *per dict. l.*
2. §. 1. Cod. d. tit. l. 1. Cod. de offic. div. l. d. l. 2. §. sin a. C. de jurejur.

F

propt.

prout. calum. dand. Quæ secundum Canones in publico vagari non debet *per cap. mulieres. de judic. in 6* Azo *in Summa Cod. dict. tit. num. 2.* Petr. Rebuff. *dict. gloss. l. n. 32.* Aug. Barbosa *ad l. 2. num. 4. Cod. de his, qui ven. atat.* Dn Bocer. *de Regal. cap. 2 sub num. 133. circa fin.* Præterea secundo in mulieribus sufficit, ut probent ætatem, nec adstringuntur docere morum honestatem, vel probitatem animi, cum tamen masculus utrumque probare teneatur *per d. l. 2. §. fœmina. i. C. dict. tit.* (De eo tamen, quòd in fœminis tantùm ætas probanda sit, non verò honestas vitæ, dubitat D. Johann. Brunuemann. *comment. in Codic. ad l. 2. dict. tit. an non. in §. 1. hujus legis, partic. tantùm* opponatur comparitioni personali, & non probationi morum.) Sagacior enim præsumitur fœmina quàm masculus, unde & tardæ sunt ad donandum *per leg. sed si ego D. ad SC. Vellei. l. si stipulata. D. de donat. inter vir. & ux.* Azo *in Summa Cod. d. t. n. 3.* Aut (ut quidam volunt) quoniam fœminæ hoc rarò admodum probare possunt, sunt enim plerunque redhibitoræ. *Gloss in l. ex his D. d. legib.* Vel quia bonus Imperator *Constantinus*, fœminas pro constanti habet moratas, aut non vult inducere testes ad perjurium, tradente Petr. Rebuff. *in d. tract. de Regest. art. 1. gloss. l. n. 32.* Et hæc requisita in Compendium quasi reduxit. Ant. Gomez. *2. var. Resol. cap. 14. num. 12.* Eadem recenset quoque Ludov. Molina *de Iust. & Iur. tract. 3. Quest. 224. num. 25.* Quæritur autem hic, An Adolescens, qui literas indulgentiæ à Principe impetravit, si ante intimationem & cognitionem judicialem in contractu aut alio actu læsus fuerit, restitutionis beneficium amittat? Seu in effectu: *An Majorennitas à die concessionis rescripti an verò judicialis insinuationis currat?* Et quidem posterius verum esse censeo, nec minor restitutionis beneficium amittit, nisi

nisi bonorum administratio ei decreta, & omnia adimpleta fuerint. *per text. in l. ea qua 4. considerando verbi ibi: eiq; administratio rei proprię permiffa: ac paulo post: Ex eodie, quo indulgentia nostra in iudicio complenti fuerit intimata. C. de temporal. in integr. restit.*

Nam ante prædictam notificationem & administrationis concessionem huiusmodi gratia non dicitur habere suam perfectionem. *per d. l. 2. Cod. de his, qui ven. atat. impetr. Gloss. in l. 1. verb. vel si fuerit laesus. C. dict. tit. Castr. pulchrè ad d. l. 2. Petr. Rebuff d. tract. de Regest. art. 1. Gloss. 1. num. 33. latè Joann. Petr. Fontanell. tract. de pact. nupt. Claus 3. num. 63. & seqq. Qui sub num. 61. Ita in Cathalonia senatu supremo iudicatum fuisse, attestatur.*

V. *Sextum Requistum* est, ut Adolescens coram iudice competente probet fundamentum suę intentionis, i. e. omnia ea, quę in supplicatione allegavit, scilicet numerum annorum, probitatem animi, ac vitę honestatem; Hęc enim non præsumuntur, *per l. I. cum seq. D. de minor. Paul. Montan. de tutel. cap. 37 Reg. 2. n. 53. Idq; testibus idoneis vel instrumentis publicis. per text. dicta l. denique 2. in pr. ibi. per scripturam, & p. p. ibi. testib. idoneis. C. de his, qui ven. atat. impetr. & ibi D. Johann Brunneman, ubi notat casum, in quo duobus testibus, id non probatur, sed plures requiruntur, & quidem quinque. l. 7. D. de restit. in integr. l. 3. D. de Carbon. edict. l. 12. D. de probat. l. un. Cod. Theod. de his, qui ven. atat. AZO in Summa Cod. dict. tit. n. 2. Anton. Gomez. 2. var. Resol. cap. 14. num. 12. Et hoc consulendo consideravit Roland, à Valle consil. 7. num. 94. vol. 3. facit huc Bets. de pact. fam. illustr. cap. 7 fol. 273. Wesemb. in parat. Cod. de his, qui ven. atat. Dn. Bocer d. tr. de Regal. cap. 2 num. 133.*

Qui libet enim veritatem causę probare debet, quam in litteris supplicatoriis asserit, *l. fin.*

44 CAP. V. DE ALIIS REQU. IN CONCESS.

Cod. qui num. liber. se excus. lib. 10. Petr. Rebuff. in d. tract. de Regest. art. 1. gloss. 1. num. 30. Undè vulgò dicimus,

quod impetrans gratiam debeat verificare narrata, cum narrativa dicatur pars gratiæ, secundum Canonistas *in cap. 1. num. 2. X. de litis contestat. Francisc. Pegna decis. 1158. num. 2.*

Necessè autem est, ut testes illi non sint fortuiti, sed expresse ad hunc actum producti, nec testes transeuntes recipiuntur *p. d. l. omnes. 2. in pr. ibi* testibus idoneis advocatis *C. d. tit. Sicuti in testamentis, aliisvè actibus solennibus, testes non fortuiti, sed rogati desiderantur, L. heredes §. penult. D. de testam. auth. rogati. Cod. de fid. Instr. Ita Rebuff. d. art. 1. Gloss. 1. num. 31. Paul Montan. dict. tract. cap. 37. Reg. 2. num. 57. & 58.*

Itaque Curia Parisiensis in concedenda ætatis indulgentia Domino de Roan & Vice Comiti de Turania, contenta fuit, approbatores & assertores integritatis, industriæ & probitatis prædictorum Dominorum, audire, attestate Joan. Papon. *in arrest. lib. 16. tit. 2. arrest. 1. in fin.*

Hoc notandum: quod de numero annorum adolescentis, etiam consanguinei deponere possint. *per text. in l. de tutela 7. ibi avunculi. ubi Johann. Brunemann. C. de restit. in integr. arg. l. 3. §. 5. D. d. Carbon. edict. Br. in l. de atate. n. 7. D. de minor. & ibi. Alex. in addit. Angel. in l. 1. num. 5. D. de probat. Jacob de St. Georg. ad l. cum de atate. num 4. D. de probat. Maurit. de restit. in integr. cap. 316. & 317. Sforz. Odd. eod. tr. Quest. 37. art. 5. num. 59. Treutl. vol. I. disput. II. thes. 8. lit. F. ubi tamen Bachov. in not. satis parcè dissentit. Dn. David. Mæv. ad Jus Lubec. lib. I. tit. 2. art. 7. num. 17.*

Quemadmodum pro Domino de Roan deposuit Archi-Episcopus Lugdunensis ejus Patruus & alii quàm plures Nobiles & magni Viri, receptæque authoritatis, teste Petr. Rebuff. *dict. Gloss. 1. num. 30.* Unde bene notavit Guerinus, Quòd Gallorum moribus, Beneficium ætatis obtinendum sit, Judicio Agnatorum & Dio.

& Diplomate Regis, officio Judicis sancito. Claud. Guerin. *ad l. Civile Paris art. 272. Verb. Ou Qui a, fol. 303.* Hodie tamen moribus plerunq̄ue locorum communiter receptum est, ut cū non solum Ducibus, Comitibus, Nobilibus, sed etiam Mercaturæ addictis Minoribus, alijsve, qui veniæ ætatis concessionem impetrant, ob celebritatem actus Curatores, alijsve propinqui majores, apud Judicem pro tribunali sedentem compareant, simulvè preces deferant, atq̄ue de petentis ætate animiq̄ue probitate testificentur, tradente Mornacio ad *l. 2. Cod. de his qui ven. etat.* quem refert. Ant. Perez. *in Cod. d. t. de his qui ven. etat. num. 3.* Besold. *in delibat. lib. I. tit. de ven. etat. fol. m. 78.* Idcō nou rectè Bugnonius *in tract. de leg. abrogat.* hunc titulum abrogatum esse censet.

Quæritur autem, *Quid juris; si petens ætatis indulgentiam, in supplici libello reticuerit quòd annorum vigesimum non dū attigerit, ac Princeps in Rescripto simpliciter ætatis veniã concessit?* Hanc impetrationem tanquam subreptitiam non valere censeo. Quoniam petens veniam ætatis, mentionem facere debet necessariò de qualitate à jure necessaria & considerata, scilicet quòd non habeat viginti annos completos, *per l. 2. in pr. C. de his, qui ven. etat. l. un. C. Theod. eod. tit.* Quæ qualitas si non exprimatur, cū fiat contra jus, ipsa impetratio subreptitia efficitur; sicuti in terminis fuit decisum in Rota apud Mohedan. *decis 7. tit. de Rescript.* Nam certum est, quod Princeps difficilior concessisset Gratiam contra juris dispositionem, si scivisset; sicut facilius concedit id, quod ætati legali convenit, hoc est, Cū Minor vigesimi anni metas adimplevit, *Æmil. Verall. decis. 274. part. 1.* Quò facit *secundò*, Quòd rescriptum obtentum ad preces obreptitias, est nullum ipso jure, ob defectum voluntatis Principis concedentis. *Capyc. decis. 32, n. 12, Cravetta cons. 68. n. 5. ac cons. 266.*

Unde DD. dicunt Quod in gratiosis obreptio intret actum, ex defectu intentionis ipsius Principis concedentis Afflict. decis. 116. num. 3. Verall. decis. 34. num. 7. & 8. Tessaur. decis. 21. num. 1. Et hoc tertio, eò magis

verum obtinet, Quoniam Princeps non presumitur concedere voluisse ea, quæ per malitiam impetrata sunt: Dicitur autem per malitiam impetrare is, qui reticet qualitatem à jure consideratam. secundum Beroum in cap. super litteris. num. 70. Hostiens. ibid. num. 23. Abbas ibid. num. 7. X. de rescript. Ita in terminis Doctor Marta consil. 75. num. 1. & seqq. Paul. Montan. de tutel. cap. 37. Regul. 2. n. 57.

VII. Septimo; his ita absolutè peractis, ad inducendam Majorennitatem, non sufficiunt, ætatem esse probatam, sed adhuc sententiã declaratoriã opus est, quo Minor à judice pro Majore declaretur, ac bonorum administratio ei decernatur. per text. in l. sed et si possessori. §. fin. junctã Gloss. in verb. probat. D. de jurej. Bald. in l. etiam si patre. §. si hereditate. in fin. D. de minor. Mauriti. tract. de restit. verb. minorib. num. 41. Quos refert Dn. & Amicus m. David Mevius ad ius Lubec. lib. 1. tit. 2. art. 7. num. 17. Unde Rex Theodoricus rescripsit: Nos quoque probabilibus desideriiis licentiam non negamus: modò in foro competente ea, quæ in his causis reverenda legum dicit antiquitas, solenniter actitentur. apud Cassiodor. dict. epist. 41. ib. 7. Utcunque desentiat Sforzia Oddus. de restit. in integr. quest. 37 art. 35. per tot. Hisce requisitis neglectis, veniæ ætatis concessio dicitur sub: & obreptitia, ac nullius effectus existit per l. omnes 2. §. fin. Cod. de his qui ven. atat. impetr. Dec. cons. 403. col. 2. quem refert Roland. à Valle. cons. 7. num. 97. vol. 3. Petr. Rebuff. tractat. de Regest. art. 1. Gloss. 1. num. 33. in fin. oper. tom. 2. Quod enim ex falsa causa à Principe impetramus, illud omnem gratiam vel

di-

dispensationem vitiat, Felyn. *in cap. quod sup. r. x. de fid. Instrum. Paris. cons. 51. numero 28. & cons. 68. numero 214. & seq. vol. 4.* quos allegat & latius in terminis veniæ ætatis deducit Bartol. Bertazol. *consil. civil. 12. n. 30* Hoc tamen notandum est; Quod si venia ætatis concessa fuerit à Principe sine causæ cognitione, tunc gratiam hæc impetrans, narrata sua verificare debet coram iudice, coram quo causam agit, *per d. l. 2. ibi Gloss Bart. Angel Salic. & alij C. de his, qui ven. etat. Roland à Valle. cons. 7. num. 97. vol. 3. Gomez. Leon decis. 70. Marta. consil. dict. 75. n. 5.*

Præterea observandum est, quòd in plurimis Provincijs ætatis venia concedi non soleat, secundum formam & modum *in l. 2. C. de his, qui ven. etat. impetr.* præscriptum; Nam in *Cathalonia & Castilia Hispania Regnis* ipse Princeps, seu eius Cancellaria, totum negotium ætatis veniæ perficit, cognoscendo de moribus & ætate, mox concedendo veniam & bonorum administrationem Unde cum perfecta prodeat de manu Principis ætatis concessio, non est, quod alteri præsentetur ad ulteriorem perfectionem; Et hoc ita praticari tradit Anton. Gomez. *lib. 2. Var. Resolut. cap. 14. num. 12. Joann. Petr. Fontanell. de pact. nupt. Claus. 3. Gloss. 3. num. 65.* Ita intelligo ego quoque Mornac. *ad d. l. 2. Cod. d. tit. quem refert. Anton. Perez. in Cod. eod. tit. num. 3.* Quod confirmatur quoque ex eis, quæ tradidit jam olim Azo *in summa Cod. dict. tit. num. 4.* Nec *Hollandia & Seelandia* moribus nimia hæc scrupulosa solennitas observatur. Siquidem is, qui veniam ætatis petit, Dominis ordinibus supplicem libellum porrigit, quem illi deinde Adolescentis minoris Magistratui tradi jubent: Hic accitis propinquis & Curatoribus minoris, in ejus mores & vitam inquirunt, comperta rescribit Dominis Ordinibus, qui, communicatis cum Adolescentis Magistratu

con-

consiliis, veniam ætatis aut dant, aut denegant, prout ex
 re Minoris esse arbitrati fuerunt, Simon Groeneweg. *de*
legib. in Holland. abrogat. adl 2. ubi quoq; Mornac. *C. de his,*
qui ven. atat. num. 6. Alius quoque modus minorem
 declarandi majorem in civitatibus Anseaticis receptus,
 scilicet ubi Curatores ætatem minoris vicesimum fortè
 annum aut ultrà egressi, negotiis & discretioni suffectu-
 ram rentur, quò imposterum, mercaturam vel alia nego-
 tia liberiùs exerceat, solent administrationem bonorum
 coram actis ipsi deferre & petere, ut à cura liberentur, ac
 ille major declaretur, Quod à Senatu prævia causæ cog-
 nitione, cum usu & discretionem probatum minorem reperit,
 non difficulter impetratur, Dn. & Amicus meus, David
 Mævius *ad jus Lubec. lib. 1. tit. 2. art. 7. num. 29. & 30.* Sed
 de illa specie aliquando disputatum fuit; Qui Curato-
 rem habebat nondum declaratus major, ejus consensu
 accepit quasdam pecunias cum quibus negociationes pal-
 ma exercuit, seque ut majorem gessit, non modo in foro
 ejusdem Civitatis, ut mercator versatus, sed etiam ad alia
 loca navigans, ibi cum exteris commercans, eò merces
 transferens, inde emptas reportans, cum per ea negotia
 Hamburgi vina solvendo post sex menses precio emit,
 inde abiit in Livoniam, eadem vicissim vendidit, at mino-
 ri longè atque paraverat precio, inde redux à venditore
 conventus opposuit minorennitatem, læsionem, non præ-
 stitum à curatoribus consensum, inde juxta per modum
 exceptionis restitutionem in integrum implorat, hinc
 generatim in disputationem venit, *utrum* minoribus
 postquam in forum veniunt, & commercia exercent,
 tanquam majores talium locorum publicè habentur at-
 que se venditant, exceptiones imperfectæ ætatis & alia
 beneficia adeoque restitutio in integrum permittenda
 sint?

sint? Quod *Neg.* I. quia cum minor se majorem dixit aut ostendit, vel talem se gerit restitutione non juvatur *l. 2. C. si minor se major*. multò minùs si per Curatoris consensum publicè pro tali haberi debuit. 2. Quia ita fieri, minorum in emporiis valde interest, qui ad exercitium mercaturæ ante perfectam ætatem nunquam pervenire possent, nemine cum iis commercari volente, si beneficiis ætatis adversus alios uti possent, ut in talibus attendendum sit, quod prudenter ab Jcto scriptum *in l. quod si minor. 24. §. I. ff. de minor.* Non semper autem ea quæ cum minoribus geruntur rescindenda sunt, sed ad bonum & æquum redigenda, ne magno incommodo hujus ætatis homines afficiantur numine cum contrahente, ut quodammodo commercio eis interdiceretur. Quam propositam speciem ita enarrat & latè examinat Dn & Amicus meus David Mævius *ad jus Lubec. lib. 1. tit. 2. articul. 7. in Addition. ad num. 30.*

CAPUT VI.

De Vi & effectu quoad impetrandam

*Majorennitatem & minuendam
pœnam.*

SUMMARIUM.

I. Primus effectus impetratæ veniæ ætatis explicatur: acquisitio perfectæ ætatis.

II. Q. An Majorennis ex indulgentia in omnibus actibus pro majore censeatur?

III. Limitatur, i. nisi statuto cau-

tum, ut Minor natus 18. annos pro majore habeatur. 2. nisi Testatoris voluntas ex unia ætatis procedat.

IV. Afferitur: Majorem ex indulgentia in pœnalsibus pro Majore non censerit.

G

I. Vis

Vis & effectus veniæ ætatis impetratæ consistit I. in acquisitione Majorennitatis, seu perfectæ ætatis. 2. In administratione bonorum. *Primum effectum* quod attinet, Minor per legitimæ ætatis indulgentiam pro majore censetur. Tantum enim regulariter potest venia ætatis à Principe impetrata, quantum ætas 25. annorum *text. in l. fin. in pr. C. de spons. l. fin. in pr. C. de spons. l. si actor. 10. C. de Appellat.* AZO in *Summa Cod. de his qui ven. atat. num. 5.* Anton. Gomez. *lib. 2. var. Resolut. cap. 17. num. 12.* Duaren. in *Comment. ad d. tit. Cod. Diodor. Tulden. in Cod. d. tit. num. 1.* Anton. Perez. *cod. tit. num. 5.* & Doctores communiter. Unde Doctores tradunt, quòd inter ætatem legitimam à Principe ante 25. annum impetratam & ætatem justam à natura 25. anno concessam, in illis casibus, in quibus Civiliter factum, eundem effectum, quem naturaliter factum habet, planè nihil interfit; Ita originaliter Bart. in *l. 1. n. 2. C. de his qui ven. atat.* Alex. *cons. 2. num. 16. vers. praterea. lib. 1.* quos refert. Matth. Stephan. *de jurisd. l. 2. part. 1. Cap. 1 membr. 2. num. 139* Ernest. Cothman *cons. 44. num. 181. & seqq. vol. 1.* Befold. in *delib. lib. 1. fol. m. 79.* Jacob. Cancer. *lib. 1. Var. Resol. cap. 7. num. 15.*

II. Queritur autem; *an Majorennis ex indulgentia, in omnibus actibus pro majore censeatur?* Et quid juris in *causis testamentariis?* Veluti si cui legatum fuerit relictum sub hac forma, cum ad legitimam vel perfectam ætatem pervenerit? quem casum luculenter tractat Ulpian. in *l. cum. filio 50. D. de legat 3.* Et verius est, quòd hujusmodi Major, sub commento impetratæ veniæ ætatis, legatum antè 25. annum completum capere non possit. *per text. in l. fin. ibi.* cum legitime ætatis mentione factà, illa tantum ætas intelligatur, quæ 25. annorum curriculo constituitur, non

non quę ab Imperiali beneficio suppletur, *C. de his, qui ven. atat.* Siquidem in dispositione hominum; verba naturali, non civili significatione funguntur, prout loquitur, Bald. *ad d. l. ult. C. de his, qui ven. atat.* & post eum Menoch. *cons. 227. n. 49. idem lib. 4. pres. 81. n. 19.* Barbos. *locupl. l. 19 c. 8. axiom. 26.* quos allegat in hisce terminis D. Joh. Brunnem. *Comment. in Cod. ad d. l. ult. C. de his, qui ven. atat.* Cū in testamentis proprietatē verberū sequamur. Et hoc *p. text. not. in l. non aliter. 69. D. de legat. 3.* Ac in simplici ætatis appellatione, ætas tantū perfecta, naturalis, non verò Civilis designatur. *p. text. singul. in l. fin. D. de condit. & demon. AZO. in Summa Cod. dict. tit. n. 6. in fin. Sforz. Odd. de Rest. in integr. Quæst. 23 n. 44.* Nam ante hanc 25. annorū ætatem, virilem animi vigorem minor complere non solet, inquit Ulpian. *in l. 1. D. de minor.* Licet malitia interdū ætatem suppleat, & inchoata pubertas sufficiat ad tutelam finiendam, vel nuptias contrahendas. Quemadmodum nec conditio liberorum adoptione adimpletur. *per l. si ita. 53. D. de legat.* Ita Anton. Gomez. *lib. 2. var. Resolut cap. 14. n. 12.* Francisc. Duar. latè disputans *in Comment. ad d. t. C. de ven. atat. circa fin.* Matth. Stephan. *dict. cap. 1. membr. 2. n. 143.* Nicol. Bets. *in tr. de pact. fam. illustr. cap. 7. fol. 275. & 276.* Paul. Mont. *de tutela cap. 37. Reg. 2. uum. 60. ubi tradit,* Quod Major ex indulgentia Principis, pro majore non habeatur, ubi dispositio requirit, ut persona sit legitimæ ætatis. Diodor. Tulden. *in Cod. dict. tit. de his, qui ven. atat. n. 3.* eleganter Anton. Perez. *in Cod. eod. tit. n. 6.* August. Barbosa *ad l. 4. n. 2. C. de his, qui ven. atat.* Qui plures more solito allegat,

III. Quod tamen pro limitatione prima diversitatem juris habet, si statuto caveatur, ut minor natus 18. annorum pro Majore habeatur, quo casu major 13. annorum hujusmodi legatum vigore statuti ceu favorabilis ca-

pere potest. Cùm Principis statutum in territorio idem possit, quod Imperatoris lex, generaliter sancita per Imperium, prout decisum fuit, tradente Cæs. Damat. lib. 3. decis. 19. quem refert. Diodor. Tulden. dict. tit. Cod. num. 4. Huc faciunt ea quoque, quæ de legitima ætate

statuto definita supra dicta sunt. Quamvis generaliter comparando statuti & veniæ ætatis effectus dissentiat Sforz. Odd. d. restit. Quæst. 15. numero 78. Bartol. Bertazol. ad l. si quis major. 41. n. 202. & seqq Cod. de transf. act. II. Limitatur hæc quæstio, Nisi etiam hoc actum

fit, ut ex venia ætatis id procedat, vel evidenter appareat, aliter Testatorem sensisse, ut dicitur in l. ult. Cod. de his qui ven. atat. & in l. non aliter 69. D. de legat. 3. Francisc. Duaren. in Comment. dict. tit. Cod. de ven. atat. Anton Perez. in Cod. eod. tit. sub num. 6.

IV. Pœnalia quod attinet, Major ex indulgentia Principis, si delictum comittere contingat, pœnæ mitigationem ætatis minorennis prætextu, nihilominus petere potest. Quoniam Princeps suâ indulgentiâ maturitatem consilii perfectam, quam tenera ætas Minoribus denegat, dare non potest; Cùm ætas minorennis, ipsâ dictante naturâ, propter fragile iudicium sit vitiorum incitamentum, quàm Horatius dixit:

Ceream in vitium flecti:

Ac subito flexibilis ad meliora, Eventus enim docet in juventute, spem esse vitæ emendationis, Valer. Max. lib. 6. cap. 9.

Quæ causa est, ut jureconsulti hanc ætatem mereri commiserationem tradiderint in l. auxilium 37. § I. vers. in delictis. D. de minor. l. 108. D. de Reg. Jur. In qua haud tantus dolus, quantus in perfecta ætate requiritur, quemadmodum tradiderunt Sforz. Oddus de restit. in integr. part. 2. quæst. 80. Fachin. lib. 1. Controv. cap. 71. Wesemb. in parat.

rat. Dig. de sicar. num. 26. Anton. Merend. *lib. 5. controu. cap. 15.* Dn. Harpprecht. *ad §. 5. Inst. de publ. iudic. num. 391.* Diod. Tulden. *in C. tit. si adv. delict. n. 3.* Ita suprema Judicia decidere solent, teste Coras *in Senatus. Conf. l. c. 77.* Petr. Caball. *lib. 2. variar. resol. cas. 134.* Bened. Carpz. *in Jurispr. forens. part. 4. constit. 17. num. II.* Sic lex pœnalis loquens de Majore, locum non habet in Minore veniam ætatis adepto, ac ita pro majore repræsentato; quemadmodum dispositionem *leg. si quis major. 41. C. de transact.* in tali minore non obtinere, infert Cagnol. *ad dict. leg. si quis major 41. num. 40.* quem refert quoque Oswald Hilliger. *in D. E. lib. 21. cap. 12. lit. Y. in not.* quod antè & ultrà allegatos tenuerunt Jas. Riminald & Alciat. *ad d. l. si quis major. Dec. conf. 258. col. 3.* Bart. Bartazol. *ad d. l. si quis major. 41. num. 201.* Pœnales enim casus sunt strictissimi juris nec extensionem admittunt per fictionem juris, *per cap. dispendia de rescript. in 6. est text. in l. si jus 31. D. de pœn. l. cum quidam D. d. liberis. & posthum. Alex. in l. 2. §. semper. in pr. D. de in jus vocando. Roman. & Jason. in l. fin. D. eod. tit. quos allegat in terminis præfatæ legis si quis major. 41. dictus Bertazol. num. 15. & seqq. & num. 72.* Andr. Alciat. *de præsumpt. Reg. 3 præsumpt. ult. num. 5.* Petr. Gilken. *ad d. l. quis major. num. 40.* Ac generaliter Doctores tradunt, quod minor qui ex forma statuti pro majore habetur, pro tali in pœnalibus non censeatur, nec statutum vires suas ad eundem extendat. Bart. *in l. si quis pro emptore. num. 33. D. de usu. cap. post Cagnol & al. latè disputando pro & contrà Bart. Bertazol. ad d. l. si quis major. 41. num. 202. & seqq. C. de transact.*

CAPUT VII.

*De Vi & effectu impetratæ etatis veniæ, quoad
Tutelam & obtinenda officia.*

SUMMARIÆ.

- I. *Assertitur: Majorum ex indulgentia posse in iudicio peragere ea omnia, quæ Major ex natura.*
- II. *Q. An Major ex indulgentia possit immobilia in iudicium deducere? N.*
- III. *Q. An Princeps Imperij Minori veniam etatis concedens, tutelam quoq; in fratres impuberes indulgisse censeatur? N.*
- IV. *Assertitur ex iure: Minorem 25. annis nec ad honores nec ad officia publica aspirare posse. Quod confirmatur varijs effatis Doctorum.*
- V. *Q. An Major ex indulgentia Principis simul ad honores & officia publica admittendus sit? N. & in contrarium varia testimonia afferuntur.*
- VI. *Hinc infertur: maturitatem iudicij absentem in minoribus per indulgentiam veniæ etatis non suppleri.*
- VII. *Concluditur: adolescentem ex indulgentia maiorem officia publica capescere non posse.*
- VIII. *Declaratur: nisi Princeps Majori ex indulgentia aliquod munus publicum proprio more contulerit.*

I.

IN judicialibus actibus, Major ex Principis privilegio, omnia ea peragere potest ac si etatem perfectam & legitimam attigisset; Unde legitimam personam standi in iudicio habet, citatus in iudicio comparere potest, appellationis seu provocationis litem suo nomine exercet. *text. in l. si actor. 10. C. de appellat. Gloss. in l. 2. C. qui leg. pers. stand. hab. in iud. Barr. & Salic.*

& Salicet in l. eos 3. num. 2. C. de his qui ven. atat. impetr. Joan Saison. ad consuet. Turon. tit. 31. art. 1. verb. Insuper. Ita Senatus Frisiæ censuit & definit apud Joan. à Sande in Decis. Frisicis lib. I. tit. 2. Defin. I. Similiter à Curatoris potestate ita liberatur, ut ab eo rationes coram iudice exigere possit. arg. l. rationes. C. de administr. tut. l. nisi finita §. fin. D. de tutel. & rat. distrab. junct. tot tit. Cod. de his qui ven. atat. Monteros. in prax. tit. 7. fol. 121. quem allegat Joan. Parlodor. rer. quotid. l. I. cap. 12. num. 14.

II. Quæsitum autem memini; *An minor post veniam ætatis impetratam, possit ita esse in iudicio, & rem in iudicium deducere, cum controversia est de re immobili, seu de prædio, quam sine decreto alienare non potest?* ac hoc in casu, sc. ubi lis est de prædio vel possessione prædii, hujusmodi minor rem in iudicium abque Curatore deducere nequit, per regulam generalem, quod is, qui rem alienare nequit, eandem quoque in iudicium deducere non possit, per text. in l. jusjurandum 17. §. si tutor. 2. ibi. nam & alienare res & ibi. rem in iudicium deducunt. D. de iurejur. ac ita iudicatum fuisse attestatur Francisc. Duaren. in Comment. ad tit. Cod. de his qui ven. atat. Quod à Dd. pro cautela traditur, scilicet, si cum minore masculino ætatis veniam habenti lis sit de re immobili, pars seu adversarius minoris impetret à Iudice, ut Curatorem accipiat, neque alio modo ad litem admittatur. Ita Parisiis adversus vice Dominum Carnutensem (quem *Vidome de Chartes* vocant) hanc ætatis veniam impetratum 20. Julij, Anno 1546 declaratum & iudicatum fuit, ut posset in iudicio stare de illis rebus, in quibus haberet plenam administrationem, utpote in mobilibus & alijs decretum non requirentibus, secus verò in alijs bonis, in quibus necesse est, ut Curatorem adhibeat, ac si ætatis beneficium non haberet, tradente Petr. Rebuff. de Regest. art. I. Gloss. 1. num. 33. in fin. tom. 2. oper.

56 CAP. VII. DE VI ET EFFECTU IMPETRATÆ
oper. quem refert quoque Joann. Papon. in Arrest. lib. 10.
tit. 2. Arrest. 3.

III. De fiduciaria fratrum tutela dubitatur; *An Princeps Imperij minori veniam ætatis concedens, tutelam quoque in fratres impuberes indulgisse censeatur?* Quod communi Doctorum calculo negatur. Tum 1. quod frater ad obtinendam fratris impuberis tutelam, bonorumve administrationem viginti quinque annos naturales habere debet; nec majorennitas fictitia seu Civilis sufficit in alienis rebus administrandis, cum minor per veniam ætatis propria bona administrare tantum ex indulgentiâ Principis obtineat, que ceu gratia specialis & privilegium quoad tertios strictè accipiendum est. arg. § *item major.* Inst. de excusat. tutor. Accurs. ad tit. just. de fiduc. tutel. ubi Angel. num. 2. Port. num. 4. & Schneidew. num. 4. Tum 2. Quod hodie moribus Imperij, Tutores quoscunque specialiter & quidem superioris autoritate constituendos esse, appareat ex Polit. Constit. Augustæ Vindelicorum de anno 1548. promulgata, & ab Imperatore Rudolpho 11. in anno 1577 Francofurti revisa in tit. 32. Attamen hisce in casibus in quibus Minor speciali Decreto opus habet, non satis est, quod veniam ætatis impetraverit per text. in l. mulier. 2. §. 1. D. de confirm. tutor. ac per l. 2. §. 1. ibi, sine decreto. C. de his qui ven. at. ubi Alber. de Rosat. num. 1. quem citat, Carol. Ruin. consil. 426. ubi hanc opinionem communem dicit, sub num. 6. vol. 5. Quos allegat in hisce terminis Ernest. jurisdict. lib. 2. part. 1. cap. 1. membr. 2. num. 143. & seqq. latè Befold. in delib. lib. 1. fol. m. 82. parcè Diodor. Tulden. in Cod. dict. tit. de ven. at. sub num. 3.

IV. Præterea de jure communi certum & indubitatum est, quod adolescens minor 25. annis nec ad honores,
ucc

nec ad officia publica aspirare possit, Adeò ut ne quidem in Arbitrum eligi queat, secundum *l. cum lege. D. de recept. arbitr. l. ad rem publicam 8. D. de muner. l. fin. C. de his qui ven. atat.* Unde Plato in sua Republica scribit: Non juvenem sed Senem esse oportet bonum judicem, qui seriò quale quid injustitiæ sit didicerit, tanquam qui non proprio eam in animo suo senserit, sed alienam, in alienis animis longo tempore noverit, atque idcirco ejusmodi sit, malum discernat. Plato de Republ. lib. Coras. ad l. un. n. 13. D. de offic. Consul. Menoch. in Arbitrar. cas. 253. n. 5. Imò ipsi Menochio non placeret Senator, si liberum ei permetteretur arbitrium, nisi quadraginta annorum, Cas. 540 sub num. 13. Qui hanc quæstionem sub. num. 10. latè & variè deducit. Chassanæus irascitur his, quos videt promoveri circa vigesimum ætatis annum. in Catalog. glor. mund. part. 7. Confid. 13. Quòd latissimè suo more deducit ac variorum Regnorum moribus comprobat & illustrat, Don. Mastrill. tract. de Magistrat. lib. 2. cap. 5. per tot. Vide præterea hoc latè pro & contra deducentem Anton. Winter. tr. de Assessore part. 1. cap. 5. n. 24. & seq. De ætate Senatoris Civici loquitur Philip. Knipschilt. tract. de Civitat. Imper. lib. 2. cap. 8. num. 102. Et Seniorum prærogativas quinquaginta, ex Tiraquel. de jure primog. recenset idem Knipschilt. tract. de fideicom. famil. Nobil. cap. 6. num. 300. Ætas legitima quæ in eligendo Archiepiscopo requiritur, est excessus 30. annorum. Hermann. Hermes in Fascicul. jur. publ. cap. 13. num. 13. De ætate Abbatis idem scribit & deducit Ascan. Tamburin. de jur. Abbat. tom. 1. disput. 5. Quest. 9. num. 1. & per tot. De ætate Senatoria dignitatis in Gallia & in Republica Veneta, & quidem ætate 25. exacta & completa, latissimè hoc & eruditè deducit Jan. Langlæ, in Semestr. lib. 7. cap. 10. fol. m. 382. & 390.

H

Vigin.

Viginti sex annos completos desiderat Bern. de la Roche Flav. *in tract. de Parliament. Reg. Gall. lib. 6. cap. 1. num. 2.* In cuiuscunque Principis *Consiliario* etatem trigessimam requirit Furius Ceriolan. *tract. de Consiliar. cap. 3. §. 1.* Hippol. à Collib. *eod. tr. fol. m. 92.* Larisl. à Smirziz. *eod. tract. quest. 13.* In obeundo *Cancellarij* officio, ambientem trigessimam annum habere debere, censet Herm. Kirchner, *in tract. de Offic. Cancell. lib. 2. cap. 2. num. 10.* Nec minorem etatem quam triginta annorum ut habeat *Legatus* Principis, tradit Herm. Kirchn. *tract. de offic. Legat. lib. 1 c. 4. n. 54.*

V. Sed Dubium hoc loco oritur; *An Major. ex indulgentia Principis, simul ad honores & officia publica admittendus sit?* Respondeo quod *Non.* Nam ubicunque factum Civile personæ eundem scientiæ effectum attribuere nequit, quale factum naturale adfert, ibi minor viginti quinque annis (quamvis ex privilegio etatis major) pro vero Majori censi nequit. Quamvis enim Princeps Imperij suâ indulgentiâ ex Minore Majorem efficiat, tamen eandem scientiam attribuere nequit. Nam iudex vel Magistratus jurisdictionem, aliosve actus publicos exercere debet, quæ sunt de natura officii publici. Atqui ad exercendam jurisdictionem, jure tam naturali quam divino scientia & maturitas consilij desideratur; Audi Ecclesiastẽ *inc. 25.* Quam speciosa Veteranis sapientia? & gloriosis & intellectus & consiliũ? Corona Senum, multa peritia. Et *inc. 8.* Non te prætereant narratio Senum, ipsi enim didicerunt à Patribus suis, quoniã ab ipsis disces intellectum, *Exod. c. 18.* Ubi de omni Populo seu Plebe, Viri Sapientes. Vide Don. Mastrill. *dict. c. 5. n. 30. & seq.* Molin. *ad Consus. Par. l. 1. §. 29. n. 7.* Bern. de la Roche Flav. *in tr. de Parlam. gallicè conscripto lib. 6. c. 1. n. 1.* Ideò jure Canonico cautum est, ne ad Reipublicæ administrationem Minores 25. annis admittantur. *pc. decorũ X. de etate & qualit. præficiend.* Ubi Barbola & Canonistæ cõmuniter. Cui & mores & leges Romanæ præive-

sunt, nec viginti annis Minores ad subeunda Reipublicæ munera publica capaces esse decreverunt. Audi *Mecænatiē*, Octavianū Imperatorem adhortantem; ne ad Senatoriam dignitatem minores 25. annis eligeret; Quomodo enim (inquit) non esset turpe & damnosum, cū nemini ante 25. ætatis annum bonorum suorum administratio concedatur, lis qui eam nondum attigerunt, Rempubli- cam credere? Dion. Cass. *histor. lib. 52.* Imò in veteri Romanorum Civitate *perhibente Plinio*, cautum erat Pompeja lege. Ne quis ad Senatum & Consilium accederet, adeò, ut ne quidem ullum magistratum attingeret, Qui minor annis triginta foret. Plinius *lib. 10. Epist. 83.* Idem Plinius ad Trajanum: Cautum est Domine, ne quis capiat Magistratum, neve sit in Senatu minor triginta annorum. Plinius *in Panegir. Trajan* Quod eruditè illustrat pro more Jan. Langlæ. *lib. 7. Semestr. cap. 10. fol. m. 383.* Juvenile enim vitium est, ait Seneca regere non posse Imperium. Seneca *in Troide.* Besold. *tr. de consil. Polit. cap. 2. num. 35.* Hinc Ulpianus respondit: Ad Rempubli- cam administrandam ante viceesimum quintum annum vel ad munera quæ non patrimonij sunt, vel honoris, ad- mitti minores non oportet: Deniq; nec Decuriones cre- antur, vel creati suffragiū in Curia ferunt, *per l. ad Rempubli- cã 8. D. de muner. & honor. l. 1. & 6. D. de usucap.* Simili modo Papinianus, Minores viginti quoq; annorū Decuriones fa- ctos, sportulas Decurionū accipere, respondit: sed interim suffragiū inter ceteros ferre non posse. *in l. Spuri §. Minores. D. de Decurion.* Id quod in Supremis Regni Gallie Parla- mentis observari tradit & testatur Jan. Langlæ. *c. 10 f. m. 382.*

VI. Quæ cū ita verè sint & dicantur, facillimè infer- re & concludere licet, quod judicij defectus & mentis ma- turitas per simplicē & generalem ætatis veniæ concessio- nem non suppleatur, cū hic defectus sit naturalis, quem

per Principis ætatis indulgentiam simpliciter concessam consummatam esse non censetur. Præsertim cum ætatis indulgentia tantum propriam Impetrantis personam, ejusvè administrationem bonorum, non verò aliorum regimen concernat. In ijs verò quæ tertij incommodum

concernunt, Principes in concessione quàm difficiles esse solent. *arg. l. 1. §. meritò D. ne quid in loc. publ. l. 2. & 3. C. de precibus Imper. offer.* Petr. Heig. *apud Klock. 1. consil. 51. num. 163.*

Præterquam quod præsumptio sit naturalis contra Minorem, ut non sciat bene regere & gubernare. *arg. l. 1. & l. 3. §. Si quis D. de minor. l. 1. C. qui & advers. quos.* Menoch. *de præsumpt. lib. 3. cap. 82. num. 2. & seq.* Ideò

Scriptum est: Nemo Juvenes eligit Duces: quoniam constat, eos non esse prudentes. Sicuti Sapientissimus Rex Salomon: licet tria dicat esse difficilia, fatetur tamen, quartum penitus ignorare: Scilicet viam juvenis in adolescentia. Ac Dominus comminans supplicium perversis Regionibus ait: *Dabo pueros Principes eorum.* Esai. *cap. 9* ac alibi: *Væ terræ cujus Rex puer est.* Eccles. *cap. 20. V.* Joan. Zeschlin. *tract. de tutela Elector. cap. 8. n. 890. & seq.*

VII. Proinde Adolescens qui ex indulgentia Major est, honores aliave munera publica capessere non potest, sed ad ea speciali Imperiali oraculo indiget, idque à Principe specialiter impetrandum erit, secundum *Gloss. in l. omnes 2. in pr. verb. indigere.* Ita Alvar. Suarez in terminis *allegat. 12. num. 6. & 7.* Franc. de Chaldas. *ad l. si Curator verb. Hunc contractum. num. 45. C. de restitut. in integr.* Anton. de Padilla *ad l. si quis major. num. 7. C. de transact.* Gutierrez. *tract. de tutel. part. 1. cap. 18. num. 2.* Montan. *eod. tract. cap. 37. Regul 2. num. 59.*

Ac quod Majores ex indulgentia ad honores adspirare non possint, nec munera publica subeant, nisi hoc specialiter à Principe impetratum

tum

tum fuerit, tradit August. Barbosa *ad l. omnes. 2. num. 6. & 7. C. de his, qui ven. etat.*

Idque in obtinenda & subeunda Senatoria Gallix dignitate ita observari tradit, Jan. Langlæ. in *Semestrib. dict. lib. 7. cap. 10. fol. m 390.* quo confertradata à Bernhard. de la Roche Flavim. in *tract. absolut. de Parliament. lib. 6. cap. 7. num. 3.* Dissentientium rationes collige ex Joan. Coras. *ad l. 2. D. de origin. jur.* ac ex Anton. Winther. *dict. tract. de Assessore part. 1. cap. 5. n. 24. & seqq.*

VIII. Declaratur hæc resolutio eatenus; Nisi Princeps Imperij Minori 25. annis, aut propter ætatis indulgentiam Majori, aliquod munus publicum ex certa scientia, & proprio motu contulerit, cumve ad aliquam dignitatem promoverit, Quo casu talis Adolescens minorennis ætate naturali, pro idoneo ad officium subeundum habetur; etsi in ipso rescripto non facta fuisset mentio expressa ipsius ætatis, *per text. in l. quidam consulebant. §. fin. ubi Doct. D. de rejudicat. Alvar. Suarez. in dict. allegat. 12. num. 24.*

Quoniam hæc collatione, Principem de ætate dispensasse censetur, quamvis de ea nihil expressum fuerit. secund. Bart. & Alex. *in d. l. consulebant, per text. bonum in l. 1. D. de offic. Consul. in verbis:* Principem enim qui ei Magistratum detulit, omnia gerere decrevisse, præsumitur latè Cravetta *Cons. 958. n. 13. vol. 5.* Joan. Bapt. Costa *de fact. scientia. inspect. 69. n. 16.* Don Mastrill. *dict. lib. 2. cap. 5. num. 58.* ubi plures allegat.

Quam officij publici concessionem Galli tacitam dispensationem (*dissence d' age tacite*) vocant, eave diversimodè praticari optimè tradit præcitatus De la Roche *in dict. tract. lib. 6. cap. 1. num. 4.*

CAPUT VIII.

De Vi & effectu impetrata ætatis veniæ, quoad
Contractus & Bonorum administra-
tionem.

SUMMARIÆ.

I. Principus effectus impetrata ve- niæ ætatis exprimitur: liberatio à Curatione, & libera Bonorum administratio.	tutionis quoq̃, beneficium restri- ctum & exclusum censeatur?
II. Idem ulterius explicatur & con- firmatur rationibus ac testimo- nijs variorum.	IV. Limitatur. 1. ut Minor ætatis veniæ consecutus bona sua im- mobilia absq̃ decreto Iudicis alienare non possit.
III. Q. An si natus viginti an- norum à Civitatis statuto pro majore censeatur, exinde resti-	V. Quod 2. extenditur ad constitu- tionem hyptheca. 3. ad fidejus- sionem. 4. ad donationem.

I.

Rorò principus effectus impetratæ veniæ ætatis
versatur circa contractus & bonorum adm inistra-
tionem. Minores enim hæc indulgentiâ à Cu-
ratione liberantur: Et liberam rerum suarū
administrationem, perinde ac si majores essent,
suscipiunt, ita ut cum quovis, sicuti Major 25. annis
possint contrahere. per l. 2. in pr. C. de his qui ven. et at. impetr.
Johann. Brunnem. Comment. in Codic. ad hanc l. 2. Seu,
ut loquitur Imperator Constantinus, in alienatione præ-
diorum, juxta tantum ætatis obtinebunt, quantum per an-
norum dimensiones & temporum leges, & natura singu-
lis quibusque deferre consuevit, per l. un. Cod. Theodos. de
his

qui ven. atat. AZO in Summa Cod. dict. tit. de atat. ven. n. 6:
 Anton. Gomez. 2. Variar. Resol. cap. 14. num. 12. in pr. Dua-
 ren. in Comment. tit. Cod. de his qui ven. atat. circ. med.
 Petr. Rebuff. tract. de Regest. seu libr. Baptism. art. 1. Gloss.
 l. n. 33. Nicol. Bets. de pact. fam. illustr. cap. 7. fol. m. 274. Ac de
 fidejussione loquens Flamin. Chartar. decis. Rotæ Genuens.
 64. n. 1. Etenim illa etatis venia, non tantum eos respi-
 cit, quibus concessa, sed omnes illos in genere, qui con-
 tracturi sunt, quive aliàs citra Principale rescriptum, quod
 viderunt, nunquam cum minore contraxissent; Cautius
 enim contrahi non potest, quàm authore Principe. Anton,
 Perez, in Cod. dict. tit. num. 5.

II. Et hoc non tantum in venditione, sed etiam in Lo-
 catione obtinet, adeò quidem, ut locatio à Tutore facta
 per veniam etatis à Minore obtentam resolvetur, prout
 decisum fuit in Gallia, teste Charond lib. 3. Respons. cap.
 14. referente Joan. Papon in arrest. lib. 16. tit. 2. arrest. 3. in
 appendic. Quod adeò verum est, ut etiam si Minor ve-
 niam etatis consecutus, minus idoneè rem suam admini-
 straverit, tamen lesionis prætextu in integrum restitutio-
 nis auxilium implorare minime possit, Quod paucis
 hiscè verbis congescit Lipskius? Impetrantes (aut) veniam
 etatis non egent amplius Curatore: Possunt agere & con-
 veniri sine Curatore: & si lædantur in contrahendo non
 possunt petere restitutionem in integrum Andr. Lipsk.
 Episcop. Cracoviens. observ. jur. cent. 2. Observ. 10. num. 7.
 Tum quia per impetratam etatis veniam, nihil cum
 minore, sed omnia cum majore gesta esse censentur
 argument. l. Si actor. 10. Cod. de appellat. Tum
 ne quis Principali autoritate circumscribatur, seu
 sub fide publica decipiatur, De quo est text. in l. 1. ibi
 Prin-

Principali authoritate C. de his qui ven. atat. ac l. 3. in princ. D. de minorib. Est similis textus in l. ea qua. 5. in pr. Cod. de tempor. in integr. restit. Non solet enim Princeps contra suam sententiam facile agere, per text. in l. minor. 18. §. 1. D. de minor Br. Bald. Castr. & omnes DD. add. l. 1. C. de his qui ven. atat. Quaren. in Comment. ad dict. tit. Cod. Gomez. dict. cap. 14. num. 12. Petr. Rebuff. d. tract. de Regest. art. 1. Gloss. 1. sub num. 33. Renat. Choppin. tract. de morib. Paris. lib. 3. tit. 7. sub n. 13. ubi varia præjudicia Parlamenti Gallicani refert. Jacob. Cancer. lib. 1. variar. Resol. cap. 7. num. 15. Francisc. de Caldas. ad l. si Curatorem. verb. implorare. num. 22. & 47. Mauric. de restitut. cap. 225. num. 3. Hilliger. in D. E. lib. 21. cap. 12. lit. Z. Dn. Boccer. de Regal. cap. 2. num. 134. Besold. in delib. lib. 1. fol. 79. Anton. Perez. in Cod. dict. titul. de ven. atat. numero 5. Quod latè pro & contra cum amplitionibus & limitationibus disputat. Sforz. Odd. de restit. in integr. part. 1. quest. 23. art. 9. & 11. per tot.

Nam is qui veniam ætatis quærit, minor nascendo grandævus cupit esse consilio, ac quod in humanis rebus audacissimum est, ad erroris auxilium beneficium contemnit annorum, cum sibi firma ratio prudentiæ esse videatur, ut eleganter scribit Cassiod. Variar. lib. 7. Epist. 41 seu magis Imperator Theodoricus in constit. art. 195. apud Goldast. tom. 3. Constit. Imp. fol. m. 90. Quod tamen Parisiorum moribus art. 272. ita attemperatum est, ut is, qui Beneficium ætatis impetravit, liberam disponendi facultatem acquirat tantum quoad Bona Mobilia qui puisse disposes de ses meubles, teste Claud. Guerin. ad Jus Civil. Paris. art. 272. Nam Moxventia sua liberrimè moderare & donare potest, secundum Renat. Choppin. de morib. Paris. lib. 2. tit. 3. n. 2. Notandum verò, quod si Minor læsus fuerit, post impetrationem ætatis veniæ à Principe, ante

ante intimationem tamen, & verificationem Judici factam, eundem restitutionis jure adhuc gaudere, quia Rescriptum non verificatum (& ut Romani dicunt *non fulminatam*, seu more Gallico, *non interinatum*) nil prodest, neque ligat. Petr. Rebuff. *in tr. de Regest. art. 1 gloss. 1. n. 33. inf. oper. tom. 2. Paul. Montan. de tutela; cap. 37. Reg. 2. n. 40.*

III. Ex eo, quod ætatis veniæ rescriptum restitutionis integri beneficium excludit; Dubium in statuto oritur; Quid juris, *si natus viginti annorum à Civitatis statuto majore censeatur, an exinde restitutionis quoq; beneficium restri-* Etia & *exclusum censeatur?* Ecquidē hæc anticipata, & representata major ætas, sive ex cōsuetudine, sive ex statuto, non impedit quo minus restitutio integri competat, si ante exactū 25. annum contrahendo vel agendo quispiam lædatur; Tum 1. quòd aliud sit majorē esse, aliud pro majore reputari ac haberi. Br. *in l. si maritus, §. legis Julia. D. ad Jul. de adult.* Bl. *in l. si ve possidetis. n. 2. Cod. de probat.* Ut veritas, non fictio restitutionis integri beneficiū excludat. Tum 2. quod sub generali dispositione restitutio prohibita non censeatur, nisi specialis constitutio hanc vetet; post plures Sforzia Oddus *de restit. quest. 15. art. 6. & 7. per tot.* Ita originaliter Gloss. *in l. un. Cod. si de moment. poss.* Bl. *in l. exigendi. Cod. de procurat.* Roman. *cons. 90.* Didac. Covarruv. *lib. 1. variar. Resol. cap. 5. n. 8.* Boer. *Decis. 350. n. 4.* Qui de communi attestatur. Borguin. *Cavalc. decis. 65. num. 91. p. 2. ac Tr. de tutor. num. 99.* Tum tertio, quòd per statutum vel consuetudinem restitutionis favor non perdat arg. *l. si Ruffinus. Cod. de test. milit;* Ita eleganter in terminis Joan. Saison. *ad consuet. Turon. tit. 31. art. 1 Verb. usques.* Vide tamen distinguendo hanc opinionem benè declarantes Sforz. Odd. *d. tract. quest. 15. art. 9. per tot.* Wames. *cons. civ. 26. latè num. 17.* Paschal. *de Patria Pot. part. 2. cap. 1. ubi eleganter n. 105. acutè Diodor. Tulden.*

in Cod. de ven. etat. n. 5. Menoch. cons. 478. n. 05. & seqq. Ita in terminis statuti mediolanensis habilitantis pro majore cum qui vicesimum annum adimpleverit, tradit post alios Horat. Carpan *ad Statut. Mediolan. cap. 452. num. 30.* Barbofa *ad l. 3. n. 3. C. de his qui ven. etat.* Francisc. de Caldas. *tract. de restitut. verb. Implorare. num. 48. fol. m. 223.* Qui addit *limitationem*: Nisi ætatis venia concessa sit, ac Minor habilitatus fuerit in omnibus & quoad omnia *sub num. 49.*

I V. Hæc tamen libera bonorum administratio ab Imperatore eatenus restricta est, ut Minor ætatis veniam consecutus *bona sua immobilia absq., decreto judicis alienare non possit*, quâ in parte perindè sunt minores, ac si ætatis veniam non impetrassent. *per text. in l. omnes. 2. §. 1. ibi, sine decr. non alienentur. ubi Br. Castrens. Salic. & Dd. communiter cum l. seq. C. de his qui ven. etat. impetr. & ibi Joh. Brunnem. Comment. in Codic. l. fin. C. si major. fact. alien. l. un. inf. Theodos. eod. tit.* Ad quem modum Imperator Theodoricus in Formula veniæ ætatis hanc clausulam adposuit: Ita tamen, ut in alienandis Rusticis vel Urbanis prædijs constitutionum servetur auctoritas, apud Cassiodor. *lib. 7. Rescript. 41. Socin. cons. 130. num. 3. vol. I. Decius consil. 39. col. 2. Fabian. de Monte tract. de Emptione vendit. quest. princip. 3. in fin. ac plures, quos allegat. Octav. Simoncell. tract. de decret. min. lib. 3. tit. 8. inspect. 3. num. 23.* Quòd in terminis Minoris qui ex statuto pro majore habetur, tradit Horat. Carpan. *dict. tract. 452. n. 28.* Et de hoc nullum est dubium propter claros juris textus, Anton. Perez. *in Cod. dict. tit. de etat. ven. n. 5.* Tiraquell. *de nobilit. cap. 20. num. 42. Gomez. 2. Var. Resol. cap. 14. n. 12. Menoch. cons. 478. n. 75.* Idque in praxi & Judiciis observari solet, teste Renat. Choppin. *de doman. Francia lib. 3. tit. 19. n. 12. ac de Paris. morib. lib. 2. tit. 3. num. 2. Joan. Papon. in arrest. lib. 16. tit. 2. arrest. 1. & 3.* Unde usu quoque Gallorum clausula

solen-

solennis in concipiendis ejusmodi Codicillis venialibus
 adjicitur: *à la charge de n' aliener les immeubles.* Forner. *in*
not. ad Cassiod. epist. 41. lit. B. lib. 7. Saison. ad Consuet Treron.
tit. 31. art. 1. vers. jusques. Flamin Charter. *decis. Rot. Ge-*
nuens. 64. n. 2. in fin. Proinde valde conqueritur de suis Po-
 lonis *Andr. Lipskius de Lipe Episcopus Cracoviensis.* Quod
 Constitutio Imperatoris Justiniani *in d. l. 2. C. de his qui*
qui ven. etat. in Polonia non exactè & strictè observetur,
 multisve querelis exinde causam dent; Dum scribit:
 Optarem equidem, ut ex hoc elegantissimo Justiniani
 Imperatoris Rescripto, ad Summulam adjudicationis an-
 norum nonnulla adderentur; Ne videlicet homines pas-
 sim conqueri opportherent, quasi hâc occasione Adole-
 scentibus patrimonium prodigendi, se suaque, perdendi
 via & occasio præbeatur. *Andr. Lipskins Observ. Pract.*
cent. 2. observ. 10. sub n. 8. Hujus juris rationem alle-
 gat Imperator Theodoricus Gothorum Rex apud Cassio-
 dorum; Ne cum opinioni præstare volumus, publicam
 utilitatem lædere videamur, In Constitutionibus *art. 195.*
apud Goldast. tom. 3. Const. Imp. fol. 90. quæ refert quoque
Cujac. in parat. Cod. dict. tit. ac Nicol. Bets. de pact. famil.
illustr. cap. 7. fol. 275. Quam constitutionem repetit quoque
Limnæus lib. 2. Jur. Publ. cap. 9. num. 151. Consentit *Jürstl.*
Württemberg. Land. Recht part. 2. tit. 27. fol. 314.

V. Ac quod in bonorum alienatione dictum est, illud
 quoque ob paritatem rationis ad hypothecæ constitutio-
 nem extenditur. *per text. in l. eos. 3. ubi Paul. de Castro. Sa-*
lycet. Joh. Brunnem. & omnes Doct. Cod. de his qui ven.
etat. impetr. Socin. consil. 39. n. 56. Rimald. Jun. cons. 5. n. 188.
vol. 2. Quos allegat in terminis Flamin. Chartar. *de-*
cis. 64. numero 2. Idem Joan. Papon. *de arrest. lib. 16. tit.*
2. arrest. 3. parce utpote propter jus dubitatione carens
Duaren. in Comment. d. t. Cod. de ven. etat. Anton. Perez.

eod. titul. num. 5. sed hoc latè & eleganter quoad parilitatem juris examinat Oct. Simoncell. *tract. de Decret. minor. lib. 2. tit. 5. inspect. 3. num. 23. & seqq.* Negusant. *de pign. pact. 2. membr. 1. num. 3.*

Et hoc Belgarum moribus introductum, esse attestatur Christinæ *ad Consuet. Mechlin. tit. 19. art. 28.* Simon à Grœneweg. *de legib. in Holland. abrogat. ad l. 3. C. de his qui ven. atat.*

Idque per hanc rationem: Quoniam per Hypothecæ constitutionem devenitur tandem ad rei distractionem & possessionis translationem, non secuta scilicet solutione. Prohibito enim aliquo, censetur quoque prohibitum, per quod ad illud pervenitur. *l. Oratio 16. D. de Sponsal. Menoch conf. 116. num. 16. Decian. respons. 76. num. fin. vol. 2.*

Exinde infertur ulterius, quod si minor ætatis veniam impetratus pro alio *fidejussit*, ac simul omnia bona expressè hypothecavit, minor personali quidem actione tenetur, non autem quo ad bona, quæ hypothecari non potuerunt, Quemadmodum Rota Genuensis decidit apud Flamin. *Chartar. decis. 64. per tot.*

Ac quod Minor habitatus ad contrahendum sive per statutum, sive per Rescriptum veniale, post ætatem vicesimam, non potest donare absque Decreto, notat in specie Socin. *conf. 130. num. 1. ac consil. 135. vol. 2.* ita respondit pro Marchionissa Isabella Gonzaga Doctor Marta *conf. 178. n. 3.* Idem Horat. *Carpan. ad Statut. Mediol. cap. 452. num. 29.*

Quamvis alij tradant, quod ætatis beneficium habens, possit mobilia pretiosa donare. Renat. Choppin. *ad Consuet. Paris. lib. 2. tit. 3. num. 2.*

CAPUT IX.

Continet varias Questiones, ad materiam
venia etatis pertinentes.

SUMMARIUM.

- I. Q. An Major ex indulgentia Principis, absq; decreto Prætoris alienans bona immobilia, si per quinquennium tacuerit, roboret & confirmet contractum, adeo ut beneficium quoq; restitutionis amississe censeatur? Aff. & probatur.
- II. Limitatur. 1. si minor dolo aduersarij vero circumventus fuerit. 2. si constet minorem factum majorem, non habuisse notitiam lesionis & præjudicij.
- III. Q. An, si Major ex beneficio etatis alienationem bonorum immobilium absq; decreto factam, post adimpletum vicesimum quintum annum ratificet, contractus convalidetur ex Nunc, an vero ex Tunc? Aff. prius.
- IV. Additur cautela, ut Majori ex indulgentia tempore alienationis Curator detur.
- V. Q. An minor veniam etatis à Principe territorij obtinens cum clausula Generali, etiam quoad alienationem bonorum, habilitetur quoq; quoad bona extraterritorium Principis sita? N. & duplex declaratio adhibetur.
- VI. Diversitas effectuum venia etatis circa administrationem Bonorum intimatur, & quatuor eorum genera exprimuntur.
- VII. Q. An qui vigore statuti breviori tempore à Curatela liberatus, bona immobilia alienare possit? N.
- VIII. Additur declaratio; & ulterius queritur: An Majori 20. annis alienanti bona immobilia, mediante Iudicis decreto, detur restitutio in integrum, tanquam Minori 25. annis? Aff. adhibita tamen limitatione.
- IX. Q. An minori pœnitenti, quod etatem anticipatam impetraverit, contra ipsam veniam etatis impetrationem à Principe Imperij

*Imperij restitutio integri conce-
datur? Aff. premissa tamen ma-
gna huius concessionis difficul-
tate*

*X. Declaratur hæc sententia, &
observationes quadam adhi-
bentur.*

I.

Ueritur; *An Major ex indulgentia Principis absq̃
Decreto Prætoris alienans bona immobilia si per quin-
quennium tacuerit, roboret & confirmet contra-
ctum, adeò ut beneficium quoq̃ restitutionis amisisse
censeatur? Quod affirmamus.* Siquidem ratificatio Mi-
noris in ætate perfecta nunc constituti, reconciliat contra-
ctū in minori ætate celebratum & ipsum reddit efficacem
& inexpugnabilem, *per text. in l. fin. C. Si major. fact. rat. hab.
Capic. decis. 2. Menoch. remed. recuper. 15. num. 143. & 148
ac in consil. 13. num. 104. Simoncell. tractat. de Decret. min.
lib. 3. tit. 9. inspect. 2. num. 26. Montan. de tutel. cap. 33. num.
556. Ca'das ad l. Si Curatorem. numero 21. fol. m. 496. de re-
stit. & aly relati ab August. Barbosa ad l. 2. n. S. C. si major.
fact. Joann. Baptist. Costa. tract. de facti scient. vel ignor.
cent. 2. distinct. 59. num. 2.* Et hoc ampliando verum est,
sive ratificatio hæc fiat verbis expressis, sive per taciturni-
tatem, quinquennij sive ipso facto. *D. Johann. Brunne-
mann. Comment. in Codic. ad l. sine decreto. 2. Si major fact.
alienat.* ubi ex hac lege colligit triplicem jam dictum mo-
dum, quo convalidatur alienatio sine decreto facta 1. Ra-
tificationem hominis quæ fit per verba. 2. Quæ fit per
facta, ut si solvat vel recipiat solutionem *l. 7 §. fin. ff. ad Ma-
cedon.* 3. Modus est ratificatio tacita, per certum tem-
pus, quæ fit à lege. *Cavalcan. de Curat. n. 75. Sforzia
Oddus de restit. part. 1. quest. 15. act. 5. n. 39. Paul. Mont. in
Herede minoris hoc asserens in tr. de tutel. c. 33. à n. 516. & seq.
Et ita decisum fuisse in Senatu Dolano, in casu, quo*
Mi-

Minor annuos redditus constituit, ac Major factus per quinquennium, Creditori annum censum absq; ulla contradictione solvit, tradit Joann. Grivell. *decis. Dolan. 14. n. 62. & seqq.*

Qui contrarijs rationibus simul respondet. Idem dicendum esse in his qui hereditatem dividerunt, & ultra quinquennium tacuerunt, respondit Doctor Marta *in cons. 158. num. 15. & 16.* Nam rextum *in l. final. C. si major. fact. alienat. fact.* non tantum de venditione, sed de aliis etiam gestis intelligendum esse prolixè probat. Carpzov. *lib. 5. Resp. 76.* quem allegat. D. Jonhan. Brunnemann. *in Comment. in Cod. ad d. l. fin.*

II. Limitatur autem præfata Quæstio 1. Si Minor Dolo adversarij læsus & circumventus fuerit, & quidem dolo vero, non præsumpto; Quo elapso quoque quinquennio Beneficium restitutionis, Minori jam facto Majore non denegatur. *per text in l. 1. ibi: facta sine dolo divisio est. C. si major factus l. 3. §. 1. ibi. Sed si probaret calliditate adversarij D. de minor. 25. ann. Menoch. dict. remed. 15. num. 132. & seqq. Roland. à Valle consil. 70 num. 42. lib. 4. Mauriti. de restit. in integr. cap. 312.* Alias limitationes & declarationes affert. August. Barbosa *ad l. 2 num. 5. & 6. C. si major. fact. rat. Stephan. Gratian. discept. forens. 513. num. 12 26. & seqq.* Limitatur 2 hæc quæstio; Si constet Minorem factum Majorem, non habuisse notitiam læsionis & præjudicij; Quo casu & si Major per quinquennium tacuerit, non impeditur tamen petere restitutionem in integrum. Quoniam ignorantia impedit tacitam ratificationem. Natta *cons. 162. num. 33. Ruin. cons. 63. n. 23. vol. 1. Johan. Brunnemann. Comment. in Codic. ad l. 1. & 2. in fin. si major factus rat. hab.* Quod inter communes conclusiones reponit Ant. Gabr. *tit. de Minor. concl. 4. n. 1.* Idq; in supremis Tribunalib⁹ receptū esse, attestatur Cacher. *dec. 179.*

sicu-

Sicuti pro *Marchionissa Isabella Gonzaga* respondit latè *Marta consil. 178. num. 24. & seq.*

III. Sed alia insuper insurgit *Quæstio*; Si Major ex beneficio ætatis alienationem Bonorum immobilium, absque decreto & consequenter nulliter factam, post adimpletum vicesimū quintum annum ratificet; *An Contractus convalidetur ex Nunc, an verò ex Tunc; Adeoq; retro valdus sit?* Ac quod contractus & ipsa alienatio non ex Tunc sed tantum ex Nunc, id est, attendendo solum tempus Ratificationis sustineatur, sic novus contractus sit & dicatur, tradit Bartol. in *l. Observare Oppos. 1. num. 4. D. de offic. Proc.* Bald. in *l. fin. in pr. C. ad Sc. Maced.* Natta *consil. 262. num. 10.* Osasch, Cacheran, *decis. 119. numero 76.* Quos & ego sequor. Et quidem per hanc *rationem?* Quoniam primus Contractus, absque Decreto peractus est nullus. Quamvis confirmatio postmodum subsequuta sit valida. Cùm habilitas Extremorum non concurrat; scilicet à quò & ad quem; adeò ut ratihibitioni locus esse possit. Licet enim concurrat habilitas ad quem, deficit tamen illa à quo, adeò ut successivè fictio dari non possit; secundum tradita Bartol. in *l. nec utilem D. ex quib. caus. maj.* Pequera *decis. 48. num. 12.* Unde Doctores dicunt, quod si actus, qui ratificatione confirmatur, erat ab initio omninò nullus, ratihibitione non retrohatur, sed actum confirmet *ut Nunc.* Bart. & Butrigar. in *l. observare. n. 4. D. de offic. pro consul.* Alexander *consil. 78. n. 18. in fin. vol. 5.* Surd. *decis. 70. num. 16. & 22.* quod latè deducit Joan Baptist. Costa *tr. de Retrotract. cap. 18. cas. 4. & 5. per tot.* Adhunc modum in simili tradunt Doctores; quod quando sententia est nulla, & confirmatur in meritis, censetur una tantum sententia, quæ est illa, quæ confirmat
me-

merita, & prima sententia in totum corrumpit, ac confirmatio valet ut ex Nunc, non ut ex Tunc, *arg. l. furti D. de his qui notant, infam.* Anton. Thesaur. *decis. 228. n. 1.* Cavalcan. *decis. 25. num. 21. part. 1.* Ita in terminis Alexand. *consil. 117. vol. 4.* Cephal. *cons. 51. num. 43. vol. 1.* Alexand. Trentacinq. *2. Var. Resol. tit. de Minor. Resol. 10. n. 2.* Et hanc quæstionem scitu valde dignam esse, ratione damnorum & interesse, nec non ratione Hypothecæ, alijs medio tempore quæsitæ, tradit Surdus *decis. 245. per tot.* Qui in Senatu Mantuano in decisum fuisse asserit. Choppin. *ad mores Paris. lib. 2. tit. 3. num. 3.* Joann. Baptist. *Hodierna decis. ad Surd. 70. num. 1. & seqq.* Quamvis dissentiat post alios apud Tentacenquium Anton. Thesaur. *decis. 7. num. 2.* Gail. *1. Observ. 7. num. 5.*

IV. Ideò pro cautela tradunt Doctores; ut minori ætatis privilegium habenti, tempore alienationis propter processum decretum & disquisitionem Curator detur, quo actus majorem validitatem assequatur, notante Joan. Papon. *d. arrest lib. 16. tit. 2. arrest. 3.* Aliàs contra alienationem majoris ex privilegio Principis, Restitutio in integrum ad instantiam ipsius alienatoris conceditur, post Cyn. *in l. 3. Cod. de his qui ven. ætat.* Bart. Bertazzoll. *cons. civ. 12. n. 11.* Aliam Cautelam ex jure Polonico suggerit Andreas Lipskius; Quod Senatus in adjudicatione annorum aut veniæ ætatis concessione, Curatores simul Adolefcen- tibus ex gratia majoribus assignare solea; Illos scilicet, quos ipsi sibi elegerint; sine quibus, i) nec in judicio comparere, nec bona immobilia alienare possunt. Andr. Lipsk. *Observ. Pract. cent. 2. Observ. 10. num. 9. & 11.*

V. Dubitatur autem hîc; *An minor veniam ætatis à Principe territorij obtinens cum clausula generali etiam quoad alienationem bonorum, habiliteretur quoq; quoad bona extra territorium Principis sita?* Negat hoc latè Br. *in l. 1. C. de Sum.*

Trinit. post pl. quos allegat Bart. Bertazzol. conf. civ. 12. n. 22. & seqq. Quæ usque huc dicta notabilem Declarationem recipiunt, 1 in casu, quo Princeps ætatis veniam concedendo, ex plenitudine potestatis specialiter quoque rerum immobilium alienationem concessit, ibi enim decreto haud opus est; *per text. in l. 2. ubi etiam Salyet, Cod. quand. decreto opus non est. Gloss. in l. pen. verb. alienatione Cod. de his qui ven. etat. impetr.* Siquidem omne id, quod à Principe statuitur, Decretum est & vim decreti habet. *l. jus antem. D. de justitia & jur. Roland à Valle conf. 3 n. 86. col. 3. Ceph. conf. 207. n. 82. & seqq. Riminald. Jun. conf. 5. num. 206. & seqq. Surd. decis. 268. num. 23.* Ac qui licentiam habet alienandi, eâ uti potest liberè & sine aliqua limitatione. *§. nobis igitur. ubi Angel. in Auth. de restit. fideicommiss. post Crot. Bero. Natta. Joan. Petr. Surd. conf. 10. numero 29.* Nec refert; Sin prosperè; sin minus prosperè rem familiarem gesserit. *per l. 1. C. de de his qui ven. etat. Joann. Baptist. Hodierna ad Surd. decis. 68. num. 2. Ita in terminis hujus limitationis scribit Angel. conf. 63. Alexander conf. 101. lib. 1. Præcitatus Surd. decis. 268. num. 1. & 2. Bocer. de Regal. cap. 2. num. 134. Montan. de jur. tutel. cap. 37. Regula 2. num. 45. Zyp. de jur. Belg. tit. de tutor. in vers. Matrimonio. Simon Groeneweg de legib. in Holland. abrogat. ad l. 3. C. de his qui ven. Qui hoc in Hollandia plerunque fieri solere, attestatur. Hæc assertio 2. ulterius declaratur, in Casu, quo minor ex indulgentia Major factus, Creditori venditori, Parentis consensu Fundum revendere & retrahere debet; Quo casu alienatio firma & integra manebit; secundum *l. 1. & ita Cujac C. Quand. dec. opus non est. Jac. van der Groef. de Regal. cap. 19. n. 2. Georg. Schulz. de Feud. c. 6. n. 30. quem præter alios allegat, & sequitur Joh. Brunnem. Comment. in Cod. leg. eos. 3. in fin. De his qui veniam. etat. impetrar.**

VI. Veniæ etiam *ætatis effectus* circa administratio-
nem Bonorum ex diversimoda concessione diversus
quoque existit. Nam, I. Quandoque cum veniæ æta-
tis concessione, etiam administratio permittitur, ac ita in-
dulgetur, ut Minor in omnibus & per omnia sine exceptio-
ne pro majore haberi debeat; Nam tunc veniæ ætatis con-
cessio, eundem effectum habet, quæ statutum tribuit, dum
Adolescentem ætate Minorem, Majorem esse habilitat.
Dn. & Amicus David. Mævius *ad jus Lubec. lib. 1. tit. 2. art.*
7. num. Sicuti in Sicilia ex Constitutione Regis Fri-
derici, Duodecimo ætatis anno liberum cuivis permittitur
suis de rebus arbitrium, seu moventibus seu prædarijs,
omni præcisa spe rescindendi contractus ex Prætorio edi-
cto. Neapol. Constit. *tit. de Restitut. min.* In verbis: *De-*
cimo octavo ætatis anno completo, ipsos tam in Contractibus
quàm in iudicijs & in omnibus perfectæ ætatis volumus reputari,
lib. 2. tit. 42. Choppin, *de morib. Paris. lib. 2. tit. 3. n. 7.*
Imò etiam majorem effectum suscipit, præsertim si Prin-
ceps, clausulâ salutari, ex certa scientia vel quoad alie-
nationem, aut quâ simili usus sit; Eo casu rescriptum veniæ
datæ tantum valet, quantum lex, ac idem efficit, ac si lege
alienatio concessa fuisset. Carol. Ruin, *cons. 126. num. 2.*
& 5. vol. 1. quem sequitur Ernest. Cothman. *respons. 44. n.*
23. vol. 1. Menoch. *cons. 478. n. 48.* Matth. Stephan. *de iurisd.*
lib. 2. part. 1. cap. 1. membr. 2. num. 139. Johann. Brunnem.
Comment. in Codic. leg. si quis. 4. De his qui ven. ætat impetrar.
Huc faciunt ea quæ habet. Stephan. Gratian. *discept. forens.*
cap. 488. num. 4. & seqq. 2, Aliquando Minor à Principe
tantum ad certum actum, obligationis aut alienationis ve-
niam impetrat; & pro isto saltem, non ultrâ perfectæ æta-
tis fuisse, censetur. *per l. 2. ubi Br. & Salycet. Cod. quand. decr.*
opus non est. & arg. traditorum à Vasq. de success. Creat. tit. de
testib.

testatoris potentia, §. 10. num. 78 Roland. à Valle *conf.* 54. numero 12. & seq. lib. 2. Octav. Simoncell. *de decret. min.* lib. 1. tit. 1. inspect. 3. num. 88. Ita Menoch. *consil.* 478. n. 49. ac Dn. & Amicus meus David Mævius *dict.* lib. 1. tit. 2. art. 7. num. 26.

Plerumque autem 3. venia ætatis simpliciter conceditur, ut quis proprijs bonis & negotijs præesse possit, & sic minor ad omnia habilis existit, exceptis ijs quæ sunt magni præjudicij & ponderis, ubi decreto opus est, *juxta l. eos 3. Cod. de his qui ven. atat.* Cothman. *consil.* 44. numero 28. lib. 1. Dn. David Mæv. *dict.* articul. 7. numero 24.

Quia cum alienatio sit gravis præjudicij, lex præsumit eam non fuisse eo rescripto concessam, ex quo in simplici sermone non comprehenduntur ea, quæ sunt notatu digna, *l. item apud Labeonem §. hoc edictum D. de injur.* Afflict. *decis.* 220. n. 16. Ita Cornæ. *conf.* 108. num. 8. in fin. lib. 3. clarè & explicitè Menoch. *conf.* 478. num. 46. Et hoc longè majus est, quàm secunda concessio ætatis veniæ, quo in casu intelligo Cornæ. *conf.* 108. num. 3. vol. 3. Cagnol. *ad l. Imperium.* 181. *D. de Idict.* quos sequitur Cothmann. *respons.* 44. n. 17. vol. 1. Matth. Steph. *de jurisd. dict.* cap. 1. membr. 2. num. 138.

Quandoque 4. ætatis veniam Impetranti, datur facultas alienandi bona stabilia seu immobilia, solummodo pro subveniendis suis necessitatibus; Quo casu Major ex indulgentiâ ætatis, non potest quidpiam alienare, vendere aut hypothecæ dare pro necessitatibus Proximi Agnati, aut planè Extranei.

Quoniam in prohibitis à jure, uno permissio, alterum non censetur petmissum, quia in uno semper remanet prohibitio, Ex Regula *l. si pupillorum. §. si prætor. l. magis puto §. item prætor. D. de reb. eor.* Quod firmat Andreas de Uernia in cap. Imperialem num. 15. de prohib. feud. alien. per Frider. ubi Afflictus & Alvorat. Curt. de feud. part. 4. n. 141.

Frec.

Freccia *de subfeud. lib. 2. quest. 9* Joann. Petr. Surd. *decis. 254. num. 5.* Hinc in alienationis prohibitione, licentia & permissio vendendi, ad pignoris dationem sese non extendit. Andr. de Isernia *in dict. cap. Imperialem. num. 5. in fin. latè* Doctor Marta *cons. 75. num. & seq.* Alios casus refert. Horat. Carpan, *ad Statuta Mediol. cap. 452. numero 36. & seqq.*

VII. Dubium autem hic occurrit ad Exemplum eius, qui ætatis veniam Rescripto impetravit, prout illa bona immobilia alienare non potest. *An idem quoq. dicendum sit de eo, qui vigore statuti breviori tempore à Curatela liberatur, & pro majore habetur?* Verbi gratiâ; Florentiæ Major 13. annis pro adulto & bonorum administratione capaci censetur; An exindè non æquè ad alienationem bonorum habilitatus censetur? Et hoc communiter Doctores *Negant*, Tum quoniam statutum ita interpretandum est, ut quàm minimum jus commune lædat, sed magis cum eo consentiat. Castrens. *cons. 171. Dec. cons. 39. numero 3.* benè Roland. à Valle *cons. 7. num. 17. vol. 3.* Socin. *Jur. cons. 59. num. 56. ac consil. 63. num. 50. lib. 3.* post plur. benè Joan. Saison. loquens de Nobilibus *ad consuet. Turonens. tit. 3. art. 1. vers. Jusques.* Tiraquell. *de nobilit. cap. 20. num. 42.* Sforz. Oddus. *de restit. quest. 15. art. 9. num. 77.* D. Marta Neapol. *part. 4. Summa totius Successionis legalis quest. 9. art. 4. n. 3.* ubi inter alios refert. Honded, qui probat communem *in cons. 1. num. 33. vol. 1.* Ita in terminis statuti Mediolanensis tradit Horat. Carpan. *dict. cap. 452 n. 28.* Tum quoque ex hac ratione, quod habilitatus ex statuto ad Majorennitatem, æquiparetur ei, qui ex indulgèntia pro majore censetur. Quod pro & contra disputando deducit latius Octav. Simoncell. *de decret. Minor. libr. 3. tit. 8. inspect. 3. n. 24. & seqq.* Philipp. Paschal. *d. par. potest. part. 2.*

cap. I. n. 105. Quod suprema judicia decidendo obser-
 vant, tradente Don Garfia. Mastrill. *decis. 13. n. 28.* Dis-
 sentit. Castrenf. *ad l. omnes. numero 9. Cod. de his qui ven-
 atat impet.* Cornæ *consil. 108. per tot. latè Menoch. consil.
 478. num. 50. & 54* qui tamen hoc variè limitat. Idem
 quoque per rationes contrarias tradit Stephan Gratian.
discept. forens. cap. 488. num. 4. & seqq.

VIII. Et hæc sententia eatenus *Declaratur*, nisi statu-
 tum Majori 18. vel 20. annorum rerum soli distrahenda-
 rum potestatem expressè tribuat; Quale statutū in Ducatu
 Andegaviensi viget, testante Renat, Choppin. *de doman.
 Franc. lib. 3. titul. 19. n. 12.* Queritur autem hoc in ca-
 su; *An Majori 20 annis alienanti bona immobilia, mediante judi-
 cis Decreto, detur restitutio in integrum, tanquam Minori 25.
 annis, si graviter se lasum esse judicanti adprobaverit?* Et huic
 nihilo secius dari restitutionem integri, censent Alexan-
 der. Castrenf. & Jason. *in l. postquam litè. Cod. de pact.*
 Idem Jason. *in l. 1. D. de jurid.* Baldus *in auth. se Captivi. Cod. de
 Episc. & Cler.* Castrenf. *ad l. ult. Cod. de his qui ven. atat.* Et hoc
 per hanc rationē; Quoniā licet *in l. eos qui 3. C. de his qui ven.
 atat.* nihil specialiter de restitutione dicatur; attamē hīc ea
 regula habetur, quod quoad alienationem Bonorū cum de-
 creto, omnes Minorenes similes sunt, sive impetraverint
 vel non impetraverint veniam etatis; atq; ubi Decretū re-
 quiritur in alienatione bonorum Minoris, si opponatur,
 & minor lēdatur, ipse restituitur. Ideò quoad restitutio-
 nem debet procedere similitudo. Ita Anton Gomez. *Var.
 Resol. cap. 14. n. 12.* Consentit Simoncell. *de Decret. min. lib.
 3. tit. 8. n. 23. & seqq.* Sforzia Oddus *dict. quæst. 23. art. 11.*
 Barbosa *ad d. l. eos qui 3. n. 6. Cod. de his qui ven. atat.* Horat.
 Carpan *ad statut. Mediol. cap. 452. n. 31.* Quemadmo-
 dum prædij alienatio viliori admodum pretio à Majore 20
 an-

annis contracta, propter infirmum fragileque ætatis consilium Diplomate Regio 4. Kal. Quintilis Anno 1604. rescissum fuit, Ita decernente Lutetiano Senatu; Quod præjudicium refert, & alia insuper cumulat, Renat. Choppinus, *tract. de doman. Francia. lib. 3. tit. 19. num. 12.* Modò is qui beneficium ætatis impetravit, graviusculè & enormiter læsus fuerit, sicuti hoc limitat Idem Choppin. *De morib. Paris. lib. 2. tit. 3. num. 2.* Quamvis aliter sentiat Ruin. *consil. 126. num. 4. lib. 5.* quem refert Menoch. *d. cons. 478. num. 50.* Corne. *consil. 178. lit. G. num. 3.* Francisc. de Caldas. *ad l. Si Curator infra legitimum tempus. num. 22. C. de restit. Hęc quæstio limitatur in casu, quo Rescriptum veniale aut statutum habilitans minorem, in omnibus & per omnia vel in differenter pro Majore declaret, eiqui liberam bonorum suorū administrationem admitteat, Maximè confirmando contractum per Minorem non aliter ac si à Majore factum foret. Quo casu restitutio in integrum censetur sublata & exclusa Angel. & Contard. in l. un. num. 4. D. si de moment. possess. Nisi pateretur restitutio in integrum ex clausula illa generali: Si qua mihi alia justa causa videbitur. Contard. in d. l. unic. n. 18. Horat. Carpan *ad statut. Mediol. cap. 452. num. 36.* Qui alias quoque limitationes adducit *num. 37 38. & 39.**

IX. Claudat hanc materiam vulgata quæstio; *An minori pœnitenti, quod ætatem anticipatam impetraverit, contra ipsam veniæ ætatis impetrationem à Principe Imperii restitutio integri concedatur?* Ecquidem hæc restitutio quàm difficillimè conceditur? Tum primò, quoniam per impetrationem ætatis legitimæ, Minor factus est Major, cui restitutio non indulgetur per l. 1. C. de his qui ven. ætat. impetr. Nullum enim negotium cum minore gestum est. Gerddeus *ad l. 21. D. de verb. signif. n. 2. & 4.*

Tum 2.
quòd

quòd ætatis venia indulgeri non soleat nisi præviâ causæ cognitione super morum honestate, animi probitate & industria supplicantis. *per text. l. omnes 2. ubi Br. Castrenf, & Glossographi C. de his qui ven. atat. ibique Joh. Brunnen. Petr. Rebuff. de Regest. seu libr. Baptism. art. 1. gloss. 1. num. 23. & seqq. in oper. tom. 2. Dn. Bocerus de Regal. cap. 2. num. 133.* Frustrâ autem fieret inquisitio, si nihilominus minor foret restituendus, ne dignitas Principis gratiosæ concessionis revocatione pro ludibrio habeatur; Nec solet tam facile Princeps, contra suam sententiam agere vel eam revocare *per text. in l. minor. 18. D. de minorib. ubi Anton. Fab. in Rational. Veruntamen si causa urgeat, & talis sit, quæ etiam majori restitutionem indulgeri Principem movere possit, nihil implicat, quo minus contra hanc ætatis veniæ impetrationem, Minor restitutionem implorare possit, eavê indulgere mereatur. Tum quod exinde nullius jus quæsitum lædatur, sed hoc ex merâ Principis gratia profluat. arg. l. eos qui. 3. ibi à nostra clementia. Cod. de his qui ven. atat. impetr. Tum etiam, quoniam sententia, qua minor falsò major judicatus fuerit, minori nocere non possit. l. fin. Cod. si minor. se major. dixer. Ideò præmissa quoque inquisitio eidem nihil obesse poterit; Ita originaliter *Gloss. in l. 1. Cod. dict. tit de ven. atat. ubi Bart. Angel. & Fulgos. Duaren. in comment. Cod. h. t. Petr. Rebuff tr. de Regest. art. 1. Gloss. 1. num. 33. Mauric. de restit. cap. 226. Francisc. de Caldas. de restit. in defin. verb. lafis. n. 86. & seqq. quem sequitur quoque Hilliger. in D. E. lib. 21. cap. 12. lit. Z. in not. Anton. Perez. in Cod. de atat. ven. n. 2. Paul. Mont. de tutela cap. 37. Reg. 2. num. 38. August. Barbosa. ad l. 1. n. 7. C. de his ven. atat. Quamvis dissentiat Joann Geddeus ad l. Princeps. 21. D. de verb. signif. num. 2. & 4. Aliter & quidem non restitutione, sed tantum renunciatione opus esse**

AD MATERIAM VEN. ÆTAT. PERTINENT. 81

esse censent Castrens. & Wesenbec. in l. 1. Cod. de his qui ven. at. Besold. in delibat. lib. 1. fol. 79. Cum quo transit aliquatenus Sforzia Oddus de restit. in integr. part. 1. quest. 23. art. 10. per tot.

X. Quæ sententia declaratur, ut restitutio contra veniam ætatis non trahatur ad annullandos actus medio tempore gestos, ne contrahentes Principali authoritate circumscribantur. arg. l. 1. Cod. de his qui ven. at. impetr. ibique Johann. Brunnemann. Commentar. in Codic. Sed tantum futuris negotiis meta ponitur, Cum regulare sit, quod jura tantum futura negotia respiciant. per text. in l. leges. 7. Cod. de legib. Anton. Perez. in Cod. de legib. n. 7. Brunnemann. Comment. in Codic. l. 1. De his qui ven. at. impetr. Ita tradunt hic Mauriti. de restitut. in Integr. cap. 226. num. 4. Sforzia Oddus. eod. tract. part. 1. quest. 23. art. 10. num. 46. Treutl. vol. 1. disput. 11. thes. 13. lit. D, ubi Bacchov. in not. ead. lit. D. Hilliger. in Donell. enucl. lib. 21. cap. 12. lit. Z. in not. Besold. in delib. lib. 1. fol. 79. quamvis aliter sentiat Francisc. de Chaldas. de restit. in definit. verb. legis. n. 86 Hoc finaliter in hac materia observandum est, quod quadrienni; beneficium ad petendam restitutionem in integrum à legibus, quemadmodum in majoribus 25. annis currit à tempore Majorennitatis, i. e. à die completi anni quinti & vicesimi computatur. per l. ult. Cod. de tempor. in integr. restit. l. ult. C. de repud. vel abstin. hared. Petr. Rebuff. tractat. de restit. art. 2. gloss. 1. num. 10. Anton. Fab. in Cod. tit. de tempor. in integr. restitut. defin. 1. numero 2. Ita pariter ei, qui ætatis privilegium à Principe impetravit, quadriennium hoc à die impetratæ veniæ currere incipit, siquidem in repræsentato majore hoc in casu idem jus statui solet, quod in majore quintum & vicesimum an-

L

num

akt 1950

§2 C. IX. CONT. VAR. QU. ADMAT. VEN. ÆT. PERT.
num adimpleto. Ita Cynus in l. ult. in fin. Cod. de his qui
ven. atat. impetr. Castrenf. in l. omnes. 2. num. 8. Cod. eod. tit.
quos allegat. Cothmann. cons. 44. n. 20. vol. 1. Bornign.
Cavalcan. de tutor. sect. 3. sub num. 15. Matth. Stephan. de
jurisdict. lib. 2. part. 1. cap. 1. membr. 2. numero 142. Paul.
Montan. d. cap. 37. Reg. 2. numero 41. Befold. in delibat. lib.
I. fol. 79. in fin. Sforzia. Oddus. dict. tract. part. I. Quest.
23. art. 9. n. 37. August. Barbofa. ad l. 1. n. 4.
C. de his qui ven. atat.

F I N I S.

M
107

Ms. No. 15, 151.
f. 40, 13.

ET
OR
IM

Princip
Imp

Sacr.

Impen

Excudit

inc. 6.

II R
1950

M

uum

icuis

o,

e,

NUS.

